

İDARE

Dahiliye Vekaletin Aylık Mecmuası

Yıl: 10

Eylül 1937

Sayı: 114

RESMÎ KISIM

Nizamnameler

Kararnameler

Tamimler

Tekaüt ve yetim aylıkları

MAKALELER

Memur rejimleri II. — Belçikada.

Haşan Şükrü Adal

Yüksek İdare kadrosundaki memurların tayinleri ve yetiştirilmeleri hakkında beynelmilel anket. II.

Cumhuriyet Matbaası — İstanbul

1937

Resmî Kısım

Nizamnameler

Kararname No: 2 — 7099

Neşir tarihi : 30/7/937

İpekli Kumaş Standardı Nizamnamesi

Madde 1 — Türkiyede dokunan ipekli kumaşlar, ticarete tağşişin men'i ve ihracatın murakabesi ve korunması hakkındaki 1705 numaralı kanun mucibince bu nizamname hükümleri dahilinde kontrola tâbidir.

Kumaş adları ve vasıfları:

Madde 2 — Türkiyede dokunan ipekli kumaşlar şarj ve apre dahil olmamak şartile aşağıdaki standartlara uygun olacaklardır:

a) 1 — Bursa krepdöşini:

Çözü: hükümsüz	48/50 Denye
Atkı: hükümsüz	48/50 Denye
1 cm. de asgarî tel adedi	: 54
1 cm. de asgarî atkı adedi	: 36
Asgarî mamul genişlik	: 80 cm.
Asgarî sıklet	{
çığ	: 50 gr.
mamul	: 36 gr.

a) 2 — Krepdöşin :

Çözü: Bükümsüz	48/50 Denye
Atkı: Bükümlü	48/50 » metrede asgarî 400 büküm.

e) Krepmaroken :

Çözü: bükümsüz	28/30	Denye
Atkı: bükümlü (krep)	20/22	»
1 cm. de asgarî tel adedi	: 144	asgarî metrede 1800 büküm.
1 cm. de asgarî atkı adedi	: 22	
Asgarî mamul genişlik	90 cm.	
Asgarî sıklık {	çığ	: 100 gr.
	mamul	: 80 gr.

f) Krepsaten :

Çözü: bükümsüz	: 28/30	Denye
Atkı : bükümlü (krep)	: 20/22	» 3 kat metrede asgarî 1800 büküm.
1 cm. de asgarî tel adedi	: 168	
1 cm. de asgarî atkı adedi	: 42	
Asgarî mamul genişlik	: 90 cm.	
Asgarî sıklık {	çığ	: 108 gr.
	mamul	: 80 gr.

Tabii ipeğin tarifi:

Madde 3 — Tabii ipekten maksad, yabancı ve ehli ipek böceğinin ifrazatı olan ipektir.

Asgarî tel adetlerinin şumülü:

Madde 4 — Umumî olarak tayin edilen asgarî çözgü ve atkı tel adetleri çığ kumaş üzerinden hesap edilir.

Tayin edilen asgarî vasıflar fevkinde kumaş yapmak:

Madde 5 — İkinci maddede yazılı kumaş vasıfları asgaridir. Bu vasıfların çözgü ve atkı adedi, kumaş sıklığından düşmemek şartıyla daha ince denyelerde ipek kullanmak ve binnetice tel adetlerini ve kumaş sıklığını arttırmakta fabrikacılar serbesttirler.

..... 910

Dokuma ve örgü değişiklikleri:

Madde 6 — Bükümlerinin istikametlerini değiştirmek suretile veya dokumasında (örgüsünde) yapılacak ufak bir tadilfitla ikinci maddede zikredilenlere müşabih ve o sik- letlerde imal olunacak kumaşlar aynı standarda tâbi tutulurlar.

Boya ve apre marjı :

Madde 7 — İkinci maddede zikredilen kumaşlarda boyama ameliyesinin ancak teknik icabatı dolayısıyla ve onun elzem hududları dahilinde ve her halde ıslah edilen (boya ve apre) ipek sikletinin % 5 ini tecavüz etmiyen siklet tezayüdü normal telekki edilir.

Mahlût kumaşlar:

Madde 8 — Çözüğü veya atkısı tamamen veya kısmen tabîi ipekten gayrı bir iptidaî madde ile dokunan kumaşlar Standard haricidir. Bu gibi kumaşlar nizamnamenin damga hususundaki hükümlerine tâbi tutulurlar ve ikinci maddede yazılı kumaş adları altında satılmazlar.

Emprimeler:

Madde 9 — İkinci maddede zikredilen kumaşlar emprime yaptırılırsa dahi aynı standarda dahildir.

Moda kumaşlar:

Madde 10 — Jakarlı, işlemeli ve fantazi gibi klâsik zümresine girmiyen moda kumaşları Standard haricidir.

Damga konması:

Madde 11 — İkinci maddede zikredilen kumaşlara ve bilûmum % 100 tabîi ipekten mamûl kumaşlara «ipek», % 100 sunî ipekten mamûl kumaşlara «sunî ipek» ve her nisbette tabîi ipekle karışık kumaşlara da «karışık ipek» ibaresinin silinmiyecek bir tarzda konması mecburîdir.

Damgaların nerelere konulacağı:

Madde 12 — Sekiz ve on birinci maddede zikrolunan damgalar kumaşların bir kenarına ve her üç metreyi tecavüz etmiyen mesafelere vurulur.

Firma ve remizlerin vaz'ı mecburiyeti:

Madde 13 — İkinci maddede zikrolunan kumaşları imal eden müesseseler firma veya remizlerini ayrıca bir damga ile 12 inci maddede yazıldığı veçhile kumaşlara vazetmeğe mecburdurlar.

Damga mes'uliyeti :

Madde 14 — Damga vaz'ı mecburiyetine riayet etme- mekden ve nizamnamede yazılı hükümlere aykırı kumaş yapmakdan veya kumaşlara yanlış damga vurmaktan dokuma fabrikaları sahipleri mes'uldür.

Stoklar:

Madde 15 — Fabrika ve mağazalardaki stokların tasfiyesi için nizamnamenin mer'iyet mevkiine geçdiği tarih- den itibaren üç ay mühlet bırakılmıştır. Elllerinde nizamname hükümlerine aykırı ipekli kumaş bulunan fabrika ve mağaza sahipleri bu müddetin hitamından evvel nizamname hükümlerine aykırı olarak ellerinde bulunan ipekli kumaşların cinsini, vasıflarını tafsilâtile göstermek üzere kaç top bulunduğunu ve her topun kaç met- teden ibaret olduğunu bildiren bir beyanname tanzim ederek ve bu beyannameleri fabrika veya mağazanın mührile ve kendi imzalarile tasdik eyliyerek mahallindeki ticaret odasına ve ticaret odası bulunmayan yerlerde mahallî belediyesine verecek ve beyannamede yazılı kumaşları ticaret odasına ve bulunmayan yerlerde belediyeye getirerek damgalattıracaklardır.

Ticaret odaları veya belediyelerce bu beyannameler tevdi tarihleri de gösterilmek üzere bir deftere kaydedilerek muhafaza olunmakla beraber beyannamede yazılı mikdara uygun olarak getirilecek ipekli kumaşların top iç başlarına kumaşa zarar vermiyecek surette kurşun mühür tatbik olunur veya silinmiyecek surette damga vurulur.

Ticaret odalarınca veya belediyelerce yukarıki fıkra mucibince damgalanmış olan kumaşlar beyannamede yazılı miktar bitinciye kadar damgaları üzerinde bulunmak şartile satılabilir veya ihraç edilebilir.

Bu nevi kumaşlar müstesna olmak üzere nizamname tatbik mevkiine çıktıktan sonra ikinci maddede tasrih edilen kumaşlardan Standard tipleri haricinde hiç bir suretle ipekli kumaş satılamaz ve ihraç edilemez.

Muayene edilecek kumaş miktan:

Madde 16 — Bu nizamname hükümlerini murakabeye memur olanlar teftiş etikleri kumaşlardan onar santimlik üç parça nümune alacakları gibi mendil ve saire kabilinden parça üzerine satış yapılan eşyadan da yarım parçayı geçmemek ve üçe taksim edilmek üzere nümune alırlar.

Nümune olarak alınacak parçaların her biri ayrı ayrı mühürlenir.

Murakabe ve teftiş:

Madde 17 — Murakabe ve teftiş müessesesinin normal işlemlerini durdurmıyacak bir surette gerek ham gerek mamûl kumaşlar üzerinden yapılır.

Fabrikalarda muayene edilen kumaşlardan alınacak numuneler müessesesinin salâhiyetli memuru önünde kesilerek fabrikanın resmî mühürle damgalanacağı gibi her nümunenin aid bulunduğu kumaşın vasıfları fabrikanın firmasını taşıyan kâğıt üzerine tesbit edilerek bu memur tarafından imzalandıktan sonra teftiş eden memura verilir.

Muayene ticarethanelerde yapıldığı takdirde alınacak numuneler yukarıki fıkra mucibince resmî mühürle damgalanacağı ve başkaca bir vesikaya rabtolunacağı gibi bu numunelerin aid öldüğü kumaşı yapan fabrikaca verilmiş olan fatura sureti de müessesesinin resmî mühürü ve salâhiyetli memurun imzası altında teftiş eden memura verilir.

Adli takibat :

Madde 18 — 1705 numaralı kanunun 4 üncü maddesi mucibince teftiş neticesinde bu nizamname hükümlerine muhalif hareketi tesbit edilenler hakkında bir zabıt varakası tanzim olunacak ve bir sureti 48 saat zarfında mal veya müessese sahibine veya mümessillerine tebliğ edilecektir. Zabıt varakasının diğer bir sureti mahallî Cümhuriyet Müddeiumumiliğine ve bir sureti de İktisad Vekâletine verilir.

Adli takibat mahallî Cümhuriyet müddeiumumiliğince icra edilir.

2/5113 numaralı kararnamenin lağvı tarihi.

Madde 19 — 2/5113 numaralı ve 31/7/1935 tarihli Türkiyede dokunan bazı ipekli kumaşların standardına müteallik kararname bu nizamnamenin tatbik mevkiine geçtiği ""tarihten itibaren mülğadır.

Nizamnamenin mer'iyet tarihi:

Madde 20 — Şûrayı Devletçe görülmüş olan bu nizamname hükümleri Resmî Gazetede neşredildiği günden itibaren 15 gün sonra yürümeye başlar.

Madde 21 — Bu nizamname hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürültür.

**Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının murakabesine
dair nizamname**

FASIL — 1

Umumî hükümler

Kararname No : 2 - 7211

Neşir tarihi : 21/8/937

Madde 1— Türkiyeden ihraç edilecek çekirdeksiz kuru üzümler ticarete taşışın men'i ve ihracatın murakabesi ve korunması hakkında 1705 numaralı kanun ile bu kanuna

ek olan 3018 numaralı kanun mucibince, işbu nizamname hükümleri dairesinde, kontrola tâbidir.

Madde 2 — Gayrı safi 25 kiloya kadar nümune olmak üzere gönderilecek veya yolcu beraberinde götürülecek aynı miktara kadar çekirdeksiz kuru üzümlerle vapur ve gemilerin kumanya olarak 250 kiloya kadar liman ve iskelelerimizden alacakları çekirdeksiz kuru üzümler bu nizamname hükümlerine tâbi değildir.

Madde 3 — Bu nizamname hükümleri dairesinde yapılacak kontrol işleri İktisad Vekâleti tarafından görülür.

Madde 4 — Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının kontrolü İzmirde yapılır. İktisad Vekâleti göreceği lüzum üzerine muvakkat kontrol merkezleri ihdasına salâhiyetlidir.

Muvakkat bir ihraç merkezinde işe başlanacağı ve işe nihayet verileceği zamanlar bir ay evvel İktisad Vekâletince Ankarada Resmî Gazete ve diğer bir gazete ile ve mahallinde de münasib suretle ilân olunur.

Harcırah ve masarifi verilmek şartile İktisad Vekâletince imkân görüldüğü takdirde taleb üzerine yakın iskelelerden ihracatı kontrol için memur gönderilebilir.

Madde 5 — Çekirdeksiz kuru üzümler tahta, bez veya kâğıt üzerine veyahut sureti mahsusada hazırlanmış taşsız ve temiz toprakla yapılmış bir sıva tabakası üzerine serilerek kurutulur.

Madde 6 — Çekirdeksiz kuru üzümleri ihtiva eden çuvalların gayrı safi sıklığı 100 kiloyu geçemez.

Çuvalların kaldırılması veya indirilmesi gibi işlerde çengel veya kanca kullanılması ve beşten fazla çuvalın birbiri üzerine konulmak suretile istif edilmesi yasaktır.

Madde 7 — Satılmak üzere borsaya getirilen çekir - deksiz kuru üzümlerin taşsız, kâfi dercede kurutulmuş, salkım çöplerinden ayrılmış, yabancı koku ve lezzetten ve kirli maddelerden ari ve ıslatılmamış olması ve pis çuvallar içinde nakledilmemiş bulunması şarttır.

Madde 8 — İşleme yerleri ve işçiler hakkında aranacak

şartlar İktisad ve Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletince müştereken hazırlanacak bir talimatname ile tayin olunur.

FASIL — II

İhraç edilecek çekirdeksiz kuru üzümünün vasıfları ve tasnifi

Madde 9 — İhraç edilecek çekirdeksiz kuru üzümünün, 7 nci maddede yazılı vasıfları haiz olacağı gibi, çöplerinden ayrılmış ve her nevi ecnebi maddelerden ari olması ve aralarında çürük, küflenmiş veya tahammür etmiş taneler bulunmaması şarttır.

Madde 10 — İhraç edilecek çekirdeksiz kuru üzümle - rin içinde birbirine külçe halinde yapışmış üzüm tanele - rinden hasıl olan «topan» lar ve kalbur makinesinden çöplerle karışık olarak düşen ve küçük, etsiz ve bozuk tane - lerden mürekkebe olup «kalburaltı» denilen üzümler bulunmaz.

Madde 11 — İhraç edilecek çekirdeksiz kuru üzümlerde sülfür dioksit (SO₂) miktarı on binde yedi nisbetinden fazla olamaz.

Madde 12 — Çekirdeksiz kuru üzümler ancak aşağıda yazılı tiplere göre hazırlanmış olarak ihraç edilir:

- a _ Standard tipler,
- b - Hususî tipler.

Şu kadar ki, «Topan» ve «Kalburaltı» denilen üzümler tip kaydından azade olarak ve 9 uncu maddede yazılı vasıfları haiz olmalarına bakılmaksızın, «topan» ve «kalburaltı» namı ile ihraç edilebilir.

Madde 13 — Standard tipler «normal» ve «ince» namı ile iki kısma ayrılır.

Madde 14 — Normal Standard tipler 7 numaradan 12 numaraya kadar altı tipten ibaret olup bu tiplere göre hasırlanmış olan üzümler, kutuları aşağıda yazılı numara ve isimlere markalanmış olarak, ihraç edilir:

- No: 7 — Extrissima Karaburun Sultanas
- No: 8 — Kiup Karaburun Sultanas
- No: 9 — Auslese Kiup Karaburun Sultanas
- No: 10 — Exelsior Kiup Karaburun Sultanas
- No: 11 — Nec Plus Ultra Karaburun Sultanas
- No: 12 — İdeal Golden Karaburun Sultanas

Madde 15 — İnce Standard tipler 17, 18, 19, 20 ve 21 numaralı beş tipten ibaret olup bu tiplere göre hazırlanmış elan üzümler, kutuları aşağıda yazılı numara ve isimlerle markalanmış olarak, ihraç edilir:

- No: 17 — Kleinbeerige Extrissima Karaburun Sultanas
- No: 18 — Kleinbeerige Kiup Karaburun Sultanas
- No: 19 — Kleibeerige Auslese Karaburun Sultanas
- No: 20 — Kleinbeerige Excelsior Kiup Karaburun Sultanas
- No: 21 — Kleinbeerige Nec Plus Ultra Karaburun Sultanas.

Madde 16 — İngiltereye ihraç edilecek Standard tip üzümlerin sadece 14 ve 15 inci maddelerde yazılı numaralarla markalanması caizdir.

Madde 17 — Normal standartlardan 9, 10, 11, 12 numaralı tipler ile ince standartlardan 19, 20 ve 21 numaralı tiplere göre hazırlanmış üzümlerin bol ve temiz tatlı su ile yıkanmış olması şarttır.

Madde 18 — Her sene ihracat mevsimi başında, nihayet 1 eylüle kadar, yeni rekoltenin icablarına göre 19 uncu maddede yazılı heyet tarafından Standard tiplerin nümuneleri meydana getirilir.

Standard tiplere göre ihraç edilecek çekirdeksiz kuru üzümlerin bu nümunelere uygun olması şarttır. Ancak nümuneleri teşkil eden anasırın vasıf ve şartları itibari- le her birinden nihayet % 5 e kadar bir tolerans kabul edilebilir.

Gerek Standard tiplere ve gerek hususî tiplere göre ihraç edilerek çekirdeksiz kuru üzümlerin azamî rutubet derecesi İktisad Vekâletince tesbit ve ilân olunur.

Madde 19 — Yukarıdaki madde mucibince Standard tip numunelerini meydana getirmek üzere her sene, nihayet 1 ağustostan evvel, aşağıda yazılı yedi kişiden mürekkebi bir heyet teşkil olunur:

- 1- İktisad Vekâleti Kontrol Memuru,
- 2- İktisad Vekâleti tarafından seçilecek çekirdeksiz kuru üzümünden anlar iki zat,
- 3- Ticaret odasının çekirdeksiz kuru üzüm ihracatçıları arasından seçilecek üç zat.
- 4- Borsaca çekirdeksiz kuru üzümünden anlar simsarlar arasından seçilecek bir zat.

Ticaret odasının ve borsaca yapılacak intihablar İktisad Vekâleti tarafından tasdik olunur.

Heyet azalarının intihablarında, asıl azaları bulunmadığı zamanlarda vazife görmek üzere, birer yedek aza da seçilir.

Azadan hangisinin heyete reislik edeceği İktisad Vekâletince tayin olunur.

Madde 20 — 19 uncu maddede bahsi geçen heyet, resen veya çekirdeksiz kuru üzüm ihracatçılarından en az üç zatın esbabı mucibeli bir mektup ile kontrolörlüğe müracaatı üzerine Standard tip numunelerinde değişiklik yapılmasına lüzum gördüğünde keyfiyeti bütün mucib sebepleri ihtiva eden bir raporla İktisad Vekâletine bildirir.

Vekâlet bu rapor üzerinde Standard tip nümunelerin- de değişiklik yapılması lüzumuna kanaat getirdiği takdirde irae edeceği hudutlar dahilinde ve her mahsul senesinde yalnız bir defaya mahsus olmak üzere bu değişikliğin yapılmasına müsaade edebilir.

Standard tip nümunelerinin tesbitine müteallik kararların heyet azalarının ittifakiyle alınması lâzımdır. İttifak hasıl olmadığı takdirde keyfiyet İktisad Vekâletince bir karara bağlanır.

Standard tip nümunelerinde değişiklik yapılması için

İktisad Vekâletine teklifte bulunulması hususu da heyet azasının ittifakile karar altına alınır.

Standard tip numunelerinin tesbitine veya tadiline müteallik kararlar, işbu kararlar ile numunelerin hazırlandığının mahallî gazetelerle neşir ve ilânı tarihinden itibaren en az beş gün sonra veya, icabında, 15 günü geçmemek şartile heyetçe tayin edilecek daha uzun bir müddet sonra yürürlüğe girer.

Madde 21 — Hususî tipler; ihracatçının Standard tipler, topan ve kalburaltı haricinde olarak vasıflarını serbestçe tayin etmek sur etile hazırladığı tiplerdir.

Ancak, hususî tiplere göre hazırlanmış olan çekirdeksiz kuru üzümün (9) uncu maddede yazılı vasıfları haiz olması şarttır.

Madde 22 — Hususî tiplerde Standard tiplere mahsus numara, isim ve markalar kullanılmıyacağı gibi hususî tiplerin isim ve markalarının Standard tipler isim ve markaları ile iltibasa mahal vermiyecek surette tesbit edilmiş olması da şarttır.

Hususî tiplerde her hangi bir tip numarası kullanmak yasaktır.

Madde 23 — Hususî tiplere göre çekirdeksiz kuru ü- züm ihraç edecek tacirler bu tiplere mahsus olarak kullanacakları isim, marka, alâmet veya işaretleri bir defaya mahsus olmak üzere kontrol memurluğuna bildirmek ve birer numunesini tevdi etmekle mükelleftirler.

Kontrol memurluğu Standard tiplere mahsus isim ve alâmetlerle iltibasa mahal vermedikleri takdirde bunların kullanılmasına müsaade eder.

İleride tadilât yapıldıkça aynı suretle muamele ifa olunur.

FASIL — III

İhraç olunacak çekirdeksiz kuru üzümün ambalajı

Madde 24 — Standard tiplere göre hazırlanmış çekirdeksiz kuru üzümün haricen 39-39,5 X 27-28 X 15,5-16

santimetre eb’admda tahta kutular içinde ihraç olunur.. Bu kutuların başlıkları ve yanları 10-12, kapakları 6-9 milimetre kalınlığında olacaktır.

Kutuların temiz, kokusuz, kuru, reçinesiz, deliksiz ve çatlaksız tahtalardan imal edilmiş olması, çivilenmek ve asgarî iki yerinden galvanize tel ile sıkıca sarılmak suretile kapatılması lâzımdır.

İktisad Vekâleti Standard tiplerin bilûmum veya bazı numaraları için çekirdeksiz kuru üzümlerin kutu içinde ayrıca kâğıda sarılmasını mecburî kılmağa salâhiyetlidir.

Madde 25 — Kutular üzerine konulacak tiplerin numara ve isimlerde sair yazı ve işaretler, gideceği yerin ismi ve kontrol numarası hariç olmak üzere, kızılgın prese âletlerle basılacaktır.

Standard tiplerin numara ve isimlerinin şekli ve yazılış tarzı ve kutu üzerindeki yeri İktisad Vekâletince tayin olunur. Bunların şekli ve yeri değişmez.

Madde 26 — Hususî tiplerin ihracında, çuval müstesna olmak üzere, her türlü kutu vesair ambalâjlar kullanılabilir.

Topan ve kalburaltı her türlü ambalâjlar içinde ihraç olunabilir.

FASIL — IV

Kontrolün şekli ve icrası sureti

Madde 27 — İhraç edilmek üzere Standard tiplere göre çekirdeksiz kuru üzüm hazırlanmış olan ihracatçı veya mümessili, formülü İktisad Vekâletince tesbit edilecek bir beyanname ile kontrol memurluğuna müracaat ederek, ambalâjlanrnak üzere hazır bulunan malının kontrol edilmesini talep eder.

Bu talep üzerine kontrol memuru en kısa bir zamanda hazırlanmış çekirdeksiz kuru üzümünün bulunduğu yere giderek muayeneye hazırlanan çekirdeksiz kuru üzümünün her tipinden yarımşar kiloluk iki nümune alır ve

bunları ihracatçı veya mümessili ile müştereken mühürler Kontrol memurunun muayeneye başlaması beyannamenin verildiği saatten itibaren (24) saati geçemez.

Nümune alınırken ihracatçı veya mümessili hazır bulunmakla mükelleftir.

Madde 28 — Kontrol memuru yukarıki madde mucibince aldığı nümuneleri muayene ve icabına göre tetkik ve tahlil ettikten sonra neticesinde çekirdeksiz kuru üzümleri nizamname hükümlerine uygun bulduğu takdirde ihracatçıya bir kontrol vesikası verilir.

Alman numunelerin tahlili fennen daha uzun müddete ihtiyaç göstermiyen hallerde muayene nümunenin alınmasından itibaren en geç 24 saat zarfında yapılır.

Madde 29 — (27) ve (28) inci maddelere göre muayene ettiği çekirdeksiz kuru üzümleri işbu nizamname hükümlerine uygun bulmadığı takdirde, kontrol memuru, beşinci fasılda yazılı hükümler dahilinde muamele ifa eder.

Madde 30 — Hususî tiplere göre ihraç edilecek çekirdeksiz kuru üzümler için ihracatçı formülü İktisad Vekâletince tesbit edilecek bir beyanname ile kontrol memurluğuna müracaat ederek ihraç edilmek üzere hazır bulunan malının kontrol edilmesini istemesi üzerine memur mahalline giderek ihraç edilecek partinin içinden (27) nci madde mucibince nümune alır.

İhracatçı veya mümessili bu sırada hazır bulunmakla mükelleftir.

Alman nümuneler üzerinde yapılan muayene neticesinde çekirdeksiz kuru üzümler bu nizamname hükümlerine uygun bulunduğunda takdirde ihracatçıya veya mümessiline bir kontrol vesikası verilir,

Muayene edilen çekirdeksiz kuru üzümler nizamname hükümlerine uygun bulunmadığı takdirde beşinci fasılda yazılı olduğu surette muamele ifa edilir.

Madde 31 — Kontrol vesikasının aid olduğu mal müteaddid defada ihraç edilecek ise alâkadar ihracatçı veya mümessilinin talebi üzerine kontrol vesikası icabı kadar parçalara bölünebilir.

Kontrol vesikası üzerindeki numara vesikanın taallûk ettiği partinin bütün sandıklarına vurulacaktır.

Kontrol vesikası bulunmayan ve sandıkları kontrol numarasını taşımayan malların ihraç için gümrükten geçmesine gümrük idarelerince müsaade edilemez.

Madde 32 — Daha evvel kontrol edilmiş olan çekirdeksiz kuru üzümler ihraç edilinceye kadar her zaman ve her yerde tekrar kontrol edilebilir. Bu maksatla kutu veya sair ambalajlardan en çok yüzde iki nisbetinde bir miktarını açtırıp muayene etmeğe kontrol memuru salahiyetlidir.

Muayene neticesinde çekirdeksiz kuru üzümlerin (27) inci maddede bahsolunan numuneye uygun olmadığı veya nizamname hükümlerine sair suretle muhalif bir hal gördüğü ve hususî tiplerde de (30) uncu madde hükümlerine aykırı bir vaziyet tesbit edildiği takdirde kontrol memuru açtığı kutulardan biri ile bir de açılmamış kutuyu ihracatçı veya mümessili ile birlikte mühürlemek suretile nümune olarak alakoyar. Bu takdirde 5 inci fasılda yazılı olduğu surette muamele ifa edilmekle beraber ihracatçının elindeki vesikaya istinaden o malın gümrükten geçirilmemesi kontrol idaresince gümrüğe bildirir ve gümrükçe de ihracat muamelesi durdurulur.

Madde 33 — Kontrol memuru çekirdeksiz kuru üzüm işleme yerlerini ve buralarda bulunan çekirdeksiz kuru üzümleri işleme saatleri içinde her zaman kontrol edebilir.

Madde 34 — Kontrol edilmiş bir malın gümrükten geçinceye kadar evsaf veya ambalajına hâlel verecek bir arıza vukuunda mal sahibi veya mümessili derhal kontrol memurluğuna haber vererek o arızayı nizamname hükümlerine uyacak şekilde tashih etmeğe mecburdur.

Madde 35 — Alman nûmuneler üç ay müddetle kontrol memurluğu dairesinde saklanır.

İhracatçı bu müddetin hitamından itibaren bir hafta içinde müracaat ederek kendine ait nûmuneleri alabilir.

FASIL — V

Nizamname hükümlerine muhalif hareketler

Madde 36 — Kontrol esnasında bu nizamname hükümlerine aykırı bir hal görülecek olursa keyfiyet İktisad Vekâleti kontrol memuru tarafından tanzim olunacak zabıt varakası ile tesbit olunur. Zabıt varakaları dört nüsha olmak üzere kaleme alınır.

İhracatçı veya mümessili mündericatma itirazı ol - madiği takdirde zabıt varakasını derhal imzalamağa mecbur olduğu gibi, itirazı var ise, itirazının neden ibaret olduğunu zabıt varakasının hususî hanesine derhal yazıp imzalamağa mecburdur.

Zabıt varakalarının bir nüshası alâkadar ihracatçıya veya mümessiline verilir. Diğer nüshaları kontrol memurluğunda muhafaza edilir.

Madde 37 — Zabıt varakasına ihracatçı veya mümessili tarafından itiraz vuku bulduğu takdirde ihtilâfın mevzuu kontrol memurunun müracaatı üzerine kırk sekiz saat zarfında (38) inci maddede yazılı heyet tarafından, kontrol memuru ile alâkadar ihracatçı veya mümessili hazır bulunduğu halde, tetkik olunur.

Madde 38 — Kontrol esnasında görülecek nizamnameye aykırı hareketlerden dolayı çıkacak ihtilâfları tetkik ve karara raptetmek üzere aşağıda gösterilen şekilde bir heyet seçilir:

1 — Mahalli ticaret odası tarafından bir sene müd - detle intihab olunacak ve intihabı İktisad Vekâletince tasdik edilecek üzümden anlar bir zat veya, bunun hazır bulunmadığı zaman heyete girmek üzere, aynı surette seçilecek yedeği,

2 - İzmir ticaret ve zahire borsası komiseri veya, bu bulunmadığı zaman yedek olarak, borsa umumî kâtibi.

3 - İktisad Vekâletince seçilecek üzümden anlar bir zat veya, bunun hazır bulunmadığı zaman heyete girmek üzere aynı surette seçilecek yedeği.

Aza ihracatçının usul veya furuundan veya dördüncü dereceye kadar civar hısımlarından olduğu veya müstahdemi bulunduğu takdirde heyette bulunamaz.

Madde 39 — Heyet kontrol memuru tarafından evvelce alınıp kendilerine tevdi olunan nümuneleri tetkik ettikten sonra ihtilâf mevzuu hakkında kanaatlerine müstenid kararlarını, mucib sebeplerde, sarîh olarak zabıt varakasının hususî hanesine yazıp imzalar.

Madde 40 — Heyetin tetkik neticesinde vereceği karar ihracatçı veya mümessili tarafından ileri sürülen itirazı haklı gösterdiği takdirde malın ihracına müsaade olunur. Bu takdirde zabıt varakasının heyetin kararını ihtiva eden bir nüshası malûmat olmak üzere İktisad Vekâletine gönderilir.

Madde 41 — Zabıt varakasına ihracatçı veya mümessili tarafından bir gûna itiraz vaki olmadığı veya itiraz e- dilip de (38) inci madde mucibince teşkil olunan heyetçe yapılan tetkikat neticesinde nizamname hükümlerine aykırı bir hareket vukua getirildiği tesbit edilmiş olduğu takdirde malın ihracına müsaade olunmaz ve zabıt varakasının bir nüshası takibat icra olunmak üzere cümhuriyet müddeiumumiliğine tevdi olunur ve bir nüshası da İktisad Vekâletine gönderilir.

Kontrol memurları tanzim ettikleri zabıt varakalarının birer nüshasını muhafaza ederler.

Madde 42 — Bu nizamnamenin 5, 6, 7 inci maddelerine muhalif hareket edenlerle, vasıfları, tasnifi veya am- balâjları itibarile 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26 ncı maddeleri hükümlerine uymıyan çekirdeksiz kuru üzümleeri kontrola arzedenler hakkında (3018) sayılı kanunun 8 inci maddesi mucibince ve bunun haricinde kalan hallerde (1705) sayılı kanuna göre takibat yapılır.

Muvakkat madde — 1937 - 1938 ihraç senesine münhasır olmak üzere İktisad Vekâleti, işbu nizamnamenin ihraç edilecek kuru üzümleerin Standard tip nümunelerine uygun olmasına dair hükümlerinin tatbikini muayyen bir müddetle veyâ bir sene için tamamen talik edebilir.

..... 924

Madde 43 — Devlet Şûrasınca görülmüş olan bu nizamname hükümleri Resmî Gazetede basıldığı günden on beş gün sonra meriyete girer.

Madde 44 — İşbu nizamname hükümlerini tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

KARARNAMELER

Kararname : 13250

Birinci madde : Malatya vilâyetinin Behisni kazası hududu içinde bulunan Kapudere mevkii bu kazadan alınarak Maraş Vilâyetinin Elbistan kazasına bağlanmıştır.

İkinci madde : Bu kararnamenin İcrasına Dahiliye Vekili memurdur.
9/8/937

Kararname : 13246

Birinci madde : Mardin Vilâyetinin Cizre kazasına bağlı Hazak Derik kazasına bağlı Şamrah ve Erzurum Vilâyetinin Pasinler kazasına bağlı Karayazı nahiyele kaldırılmıştır.

İkinci madde : Bu kararnamenin İcrasına Dahiliye Vekili memurdur.

9/8/937

Kararname : 13297

Birinci madde —Bursa vilâyetinin Yenişehir kazasına bağlı Atiye ve Derbent köyleri bu kazadan alınarak İznik kazasına bağlanmıştır.

İkinci madde — Bu kararnamenin İcrasına Dahiliye Vekili memurdur.

17/8/937

Sayı : 3133

1 — 5/8/937 tarihinden itibaren; Muğla Vilâyeti merkez kazasına bağlı Bozüyük nahiyesinin adı Yatağan olarak değiştirilmiştir. Tebliğ olunur.

2 — Bütün Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve vekâlet dairelerine yazılmıştır.

10/8/1937

Vilâyetler İdaresi U. M.

Ş. II

Öz :

İdarî taksimat kitabında yapılacak düzeltmeler H.

Sayı : 3370

1— Vekâletimizce tap ve tevzi edilmiş olan (1936 senesi idare taksimatı) kitabı 936 senesi Eylül ayı sonuna kadar olan mülkî teşkilâtı göstermektedir.

O tarihten bugüne kadar mülkî teşkilâtımızda vukua gelen değişikliklerle kitapta düzeltilmesi gerekli hataların cetveli ekli olarak sunulmuştur.

2— Bu cetvel yalnız kitabın vilâyet üzerine idare taksimatı kısmına ait olup bu kısımda yapılacak tashihlerin kitabın diğer akşamina da işlenmesi icap eder.

3— Tashihatm bu esas dahilinde yapılarak kaza ve nahiyelerin halı hazır adlarının kullanılmasını teşkilâtımızda bu isimlere uymayan şubeler, varsa adlarının bu suretle değiştirilmesini saygılarımla rica ederim.

Sıra No.	Kitabın sayfa No.	Düzeltilmek şey :
1	63	Üçüncü Umumi Müfettişlikdeki Erzincan Vilâyeti Dördüncü Umumi Müfettişliğe yazılacaktır.
2	66	Sincanlı nahiyesinin yanına (P. T.) işareti konacaktır.
3	72	Alanya kazasından Kızıl ağaç ve Köprülü nahiye-leri silinerek 73 üncü sahifedeki Gündoğmuş kazasının nahiye sütununa yazılacaktır.
4	74	Karapınar nahiyesi karşısındaki (P. T.) işareti kaldırılacaktır.
5	76	Kavak nahiyesinin adı Buğdaylı, Çocum nahiyesinin adı Düvertepe olarak tashih edilecektir.
6	77	Pazarcık nahiyesi yanına (P. T.) işareti konacaktır.
7	78	Kaza sırasında Kotum adı Tatvan ve nahiye sırasında Tatvan adı da Kotum olarak değiştirilecektir.
8	85	Çakır nahiyesi silinecek yerine Kalkım adı yazılacaktır.
9	89	Kadıköy nahiyesinin adı Babadağ olarak değiştirilecektir.
10	90	Kaza sütununa yeni teşkil edilen Çınar kazası adı yazılacaktır.
11	91	Erganiosmaniye kazasının adı yalnız Ergani olduğundan Osmaniye kelimesi silinecektir.
12	82, 92, 105, 108, 142	Sahifelerdeki vilâyet adlarının altına Hukuk işleri müdürlüğünü ifade eden (H. İ. M.) işareti ilâve edilecektir.
13	93	Ergani madeni kazasının adı Maden adına çevrilmiş olduğundan bu suretle tashih edilecektir.
14	96,97	A — Erzurum Vilâyetindeki Çat kazası silinecek ve bu kaza adının karşısındaki Gökoğlan

Sıra No.	Kitabın sayfa No.	Düzeltililecek şey :
		nahiyesi Hınıs kazası nahiyelerine ilâve edilecektir.
		B — Aşkale ve Karayazı ve Gölviran nahiyleri silinecektir.
		C — Kaza sütununa yeni teşkil edilen Aşkale kazası yazılıp bu kazanın nahiye sütununa da Gölviran ve Çat nahiyleri ilâve edilecektir.
		D — Kaza sütununa yeni teşkil edilen Karayazı kazası ilâve edilecektir.
15	100	Şarki Karahisar kazası Şebir Karahisar olacaktır.
16	102	Çal nahiyesinin adı Çukurcaya tashih edilecektir.
17	106	Eyüp kazasına Rami nahiyesi ilâve edilecektir. Boyalık nahiyesi karşısındaki (P. T.) işareti silinecektir.
18	108	Kozak nahiyesinin karşısındaki (P. T.) işareti silinecek ve Seydiköy ile Zeytinyağ nahiyelerinin karşılarna (P. T.) işareti konulacaktır.
19	111	Göle kazası adının karşısındaki Hoçvan nahiyesi silinerek Ardahan nahiye sütununa Hoçvan olarak yazılacaktır.
20	118	Alemli nahiyesi silinecektir.
21	119	Akhisar nahiyesinin adı Sakarya Akhisarı olacaktır.
22	120	Yalakdere nahiyesinin adı Yaylakdere olacaktır.
23	123	Pirlerkondu nahiyesinin adı Taşkent olacaktır.
24	125	Karahallı ve Ulubey nahiye adlarının karşılarna (P. T.) işareti konacaktır.
25	127	Gerimter nahiyesi adı Balaban olacaktır.
26	131	Çardak nahiyesinin adı Süleymanlı olacaktır.

Sıra No.	Kitabın sayfa No.	Düzeltilecek şey :
27	132	Hazak, Şamrah nahiyeleeri silinecek ve Habezbeni nahiyesinin adı Habeznebi olacaktır. Bu vilâyetin kaza sütununa yeni teşkil edilen İdi ve Mazıdağı kazaları ilâve edilecektir.
28	134	Gök Ova nahiyesi adının karşısına (B.) ve (P. T.) işaretleri konacak ve Bozüyük nahiyesi adı Yatağan olarak değiştirilecektir.
29	137	Bereketli nahiyesinin adı Bereketli maden olacak ve Gelberi nahiyesinin adı da Gelveri olacaktır. Arapsun kazası adının karşısına A - lemli nahiyesi ilâve edilecek ve Ulukışla hizasında gibi görünen Derinkuyu nahiyesi Nevşehir kazasının nahiye sütununa konacaktır.
30	138	Perşembe nahiye adının karşısına (B.) ve (P. T.) işaretleri konacaktır.
31	140	Samsun merkez kazasının nahiye sütununa Gaman ve Bafra kazası nahiye sütununa Darbugaz ve Çarşamba kazası nahiye sütununa Ayvacık ve Vezirköprü kazası nahiye sütununa da Mezrea nahiyeleeri ilâve edilecektir.
32	142	Bu vilâyetin Payas, Bozantı nahiye adları karşısına (P. T.) işareti konacaktır.
33	149	Osmaneli nahiyesinin adı Osmanlı ve Panarlı nahiyesinin adı da Banarlı olarak değiştirilecektir.
34	153	Bahkuşağı nahiyesinin adı Kakbir olarak değiştirilecek ve bu sahifedeki Tunceli vilâyeti yazısının altına (Merkezi şimdilik Elâzizdir.) işareti konacaktır.
35	154	Kaza sütununa yeni teşkil edilen Kalan kazası yazılacaktır.
36	155	Bayamlı nahiyesinin adı Payamlı ve Sumatra nahiyesi adı Sumatar ve Büyük Gövli nahiyesinin adı da Gövli olacaktır.

Sıra No.	Kitabın sayfa No.	Düzeltilecek şey :
37	157	Nordos nahiyesinin adı Nordoz olacaktır.
38	158	Şıtak kazası adı Şatak olacaktır.
39	160	Hisar Önü nahiyesine (P. T.) işareti konacak Başvıran nahiyesi adı da Başveran olarak tas- hîh edilecektir.

Not :

Bu tashih cetveli İdare taksimatı kitabının ancak 64 üncü sayfadan başlayan vilâyet üzerine taksimat cetveline ait olup kitabın diğer kısımları buna göre tashih edilmelidir.

Bu tashih cetveli İdare taksimatı kitabının ancak 64 üncü sayfadan başlayan vilâyet üzerine taksimat cetveline ait olup kitabın diğer kısımları buna göre tashih edilmelidir.

Nüfus İşleri Umum Müdürlüğünün 1937 temmuz ayı çalışma raporu

Temmuz 937 ayında Umum Müdürlüğümüze Vekâlet ve Vilâyetlerden (2110) evrak gelmiş, bu evraktan (241) birinci, (543) ikinci, (936) üçüncü, (390) dördüncü şubeye verilmiştir.

Birinci Şube : Tesellüm eylemiş olduğu bu evraktan (211) adedinin muamelesini tamamlamış ve (30) adedini de muameleden müstağni görerek hıfz etmiştir.

Vilâyet ve kaza nüfus dairelerinin üç ayda bir merkeze göndermekte oldukları istatistik cetvellerinin tanziminde göz önünde bulundurulması icap eden noktaları tafsilen izah eden bir tamim hazırlanarak 19/7/937 tarih ve 2641/58 sayı ile bilumum Vilâyetlere, Umumi Müfettişliklere ve Vekâlet teftiş Heyeti Reisliğine gönderilmiştir.

İkinci Şube : Temmuz ayı içinde (543) evrak tesellüm eylemiş, Haziran ayından devreylediği (114) ve şubelerden gönderilen (22) evrakla birlikte ceman (678) evraktan (511) adedini ikmal, (115) adedini de hıfz ve (43) adedi-

nin de bir kısmı imzada ve bir kısmı da aym son günü gelmiş olması dolayısıyla muamelesi ikmal, edilemediğinden Ağustos/937 ayma devrolunmuş ve ayrıca.resen (55) evrak yazılmıştır.

Bunlardan başka Temmuz ayı içinde bu şubece yapılan işlerden başlıcaları şunlardır:

A — 22/7/937 günlü 8759/2800 sayılı umumî yazı ile soyadı kanununun tayin ettiği müddet içinde yani 2/7/936 tarihine kadar soyadı seçmiş ve nüfus idarelerine veya ma- hallerindeki belediye mümessillerine bildirmiş olanların mikdarile bunlardan henüz kütüğe işlenmemiş olanların mikdari ve üçüncü madde haricinde kalıp ta akıbeti meçhul olan ve ad verilmeyen kaç nüfus bulunduğu Vilâyetlerden sorulmuştur.

B — 30/7/937 günlü ve 9253/2985 sayılı genel yazı ile. 1246 - sayılı Vilâyet idaresi kanununun 22 inci maddesi, idare şubeleri Reislerinin evamir ve mukarreratın esasında yahut kanun ve nizamların hükümlerini icra sırasında istizana muhtaç gördükleri cihetleri Validen sormalarını, bu valinin o meseleyi ait olduğu şube reisi ile bilmüzakere hal edemediği takdirde keyfiyeti ait olduğu Vekâletten soracağını ve sorma muamelesinin o iş hangi idare şubesine ait ise oradan hazırlanmak ve vali tarafından mensup olduğu Vekâlete yazılmak suretile yapılacağını âmir bulunduğu halde bazı nüfus müdürlerinin mercilerini tecavüz ederek doğrudan nüfus işler Umum Müdürlüğüne müracaat etmekte olduklarından, bu gibi hallerde önce Vilâyet makamına müracaat olunması ve Vekâletten istizanı icap eden hususatta dahi yukarıda gösterilmiş olan kanunî usul dairesinde hareket edilmesi tamim olunmuştur.

C — Soyadı almamış olanların herhangi bir nüfus hareketlerinin tescil edilmesine imkân bulunmadığı cihetle memleket dışında oturan vatandaşların nüfus hareketlerine ait ilmühaberlere behemehal soyadlarının ilâve edilmesi lüzumunun Elçilik ve Konsolosluklara tebliği Hariciye Vekâletine yazılmıştır.

Üçüncü Şube : Tevdi edilen (936) evrak ile geçen aydan devrolunan (194) evrakla birlikte •cem'an (1130) evraktan (956) adedini ikmal, (174) adedini de incelemek üzere Ağustos 937 ayma devretmiştir.

Bu ay içinde şubece 1638 kişinin yurtdışlığı kabul muamelesi ikmal ve intaç edilmiştir.

Dördüncü Şube : Tevdi edilen (390) evrak ile geçen aydan devrolunan (106) ve diğer şubelerden gelen (38) evrak ile ceman (534) evraktan (461) evrakın muamelesini ikmal etmiş ve (37) adedini hıfz ve (36) adedini de incelemek üzere ağustos 937 ayına devretmiştir.

Bu ay içinde bu şubece yapılan işler şunlardır:

A — Sason yasak bölgesinden 750 kişinin Batıya nakli İcra Vekilleri heyetinden karar istihsal olunmuştur.

B — Gezginci ve yarım gezginci ve oturak bir halde yaşayan aşiretlerin durumlarının araştırılmasına devam edilmiştir.

Tamimler

Vilâyetler İdaresi U. M.

Sayı : 3362

1 — Vilâyetler İdaresi İkinci Şube Müdürü A. Şükrü Alptekin tarafından **Cumhuriyet Yasaları** klavuzu adlı yeni bir eser çıkarılmıştır.

Bu eser ekli izahnamede yazılı olduğu üzere (6) kısmı ihtiva etmekte ve aranılacak her hangi bir kanunun ve o kanuna ait Meclis kararı, Tefsir, kararname, izahname, nizamname, talimatname, Şurayı Devlet ve temyiz tevhide iç- tihad kararlarile tavzihi tamimlerin bütün menabide bulunabilecekleri yerleri ve bunların tadil, ilâve ve ilgililerini kolayca bulabilmeği temin eylemekte olması itibarile çok faydalıdır.

672 sayfa tutan bu eserin İstanbulda fiatı ciltsiz 100 ciltli 140 kuruş olup başka yerler için 10 kuruş posta ücreti ilâve edilmiştir.

Bu kılavuzun bütün devlet dairelerine tavsiyesi muvafık olur.

2 — Umumî müfettişliklere arzedilmiş ve vilâyetlere yazılmıştır.

25/8/1937

İzahname.

1 — Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluş tarihinden bugüne kadar kabul buhurmuş olduğu kanunların bulunabilecekleri menabii ve her kanunun tadil ve ilâvesini ve Cumhuriyetten evvelki devre ait kanun, nizamname ve talimatnamelerin de yerleri ile Cumhuriyet devrinde bunlara yapılan ilâve ve tadilleri gösterir yeni bir kılavuz bulunmaması yüzünden çekilmekte olan müşkülâtı önlemek için uzun mesai sarf ederek hazırlamış olduğum (Kanun arama kılavuzu) adlı eseri mensub olduğum vekâletin yüksek takdir ve müsaadesile idare mecmuasının 107 inci sayısına ek olarak neşretmiş idim. Büyük bir ihtiyacı karşılayan bu eser yurdun her tarafında rağbet görmüş olduğundan hâkim arkadaşlarımdan Hüsnü Özerdemle teşriki mesai ederek bu esere her kanunun malî kanunlar ve dahiliye kanunlarındaki yerlerde Büyük Millet Meclisi kararı, tefsir, kararname, nizamname, talimatname, Şûrayı Devlet ve Temyiz tevhidî içtihad kararları ve bunlara ilgili olan tavzihi tamimleri de ilâve ederek (Cumhuriyet yasaları kılavuzu) adlı bugünkü ihtiyacı daha ziyade önliyebilecek yeni bir eser meydana getirdik.

2 — Derin incelemelerin mahsulü olarak hazırlanmış olan bu eser altı kısmı ihtiva etmektedir.

a — Birinci kısımda: Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurulduğu 23 Nisan 1336 - (23-4-1930) tarihinden 11 Haziran 1937 gününe kadar kabul eylemiş olduğu kanunlar numara sırasile yazılıp her kanunun altına da ait olduğu meclis kararı, tefsir ile kararname, nizamname, talimatname, Şûrayı Devlet, Temyiz tevhidî içtihad kararları ve alâkadar vekâletin tavzihi tamimleri yazılmış, karşısında da bunların kavanin mecmuası, 3 üncü tertip düstur, kanunlarımız, Resmî Gazete, İdare Mecmuası, Maliye Vekâleti-

nin çıkarmakta olduğu Malî kanunlar, Dahiliye Vekâletinin çıkarmış olduğu Dahiliye kanunlarında bulundukları yerler gösterilmiştir. Aranılan herhangi bir kanunun hük mü bakî bulunup bulunmadığını ve o kanunla gerek metin, mevzu ve gerek malî ahkâm itibarile alâkalı kanunlar olup olmadığını derhal anlamakta kolaylık olması için de ilgili kanunlar hanesine her kanunun tâdil, ilâve ve alâkadarlarının numaraları dercedilmek suretile eser kıymetlendirilmiştir.

b— İkinci kısımda: Ana kanunlar ile müstakil nizam-, name ve talimatnamelerden lüzumlularının alfabetik cetveli yapılmış ve her kanunun yanma numarası ve müstakil nizamname ve talimatnamelerin yanlarına da bulundukları yerler konmuştur. Numarası bilinmeyen her hangi bir kanunun bulunduğu yerleri tadil ve ilâveleri olup olmadığını, Meclis kararı, tefsir, nizamname ve sairesinin bulunup bulunmadığını anlamak için istenen kanunun alfabetik cetvelinden numarası bulunduktan sonra o numaranın birinci kısımdaki cetvelden tetkik edilmesi lâzımdır.

c— Üçüncü kısımda: Mülkî teşkilât işlerle alâkadar olanların idari teşkilâta ait kanunları derhal bulabilmeleri için mülkî teşkilât kanunlarının adları numara sırasile yazılmıştır.

d— Dördüncü kısımda: Malî işlerle meşgul olanların arayacakları herhangi bir müvazenei umumiye, avans ve bütçe kanununu kolaylıkla bulmalarını temin için de bu kanunların adları numara sırasile yazılmış ve tadil ve ilâve ve hesabı kat'î kanunlarının numaraları da hizalarında gösterilmiştir.

e— Beşinci kısımda: Ecnebi devletlerle aktedilmiş olan dış siyasetine ve sosyal, ekonomik, Tüzel, sağlık işlerine ait mukavele ve muahedelerin tasdikine dair olan ana kanunlar numara sırasile gösterilmiş ve ilâve ve tadillerinin numaraları da hizalarına konmuştur.

f— Altıncı kısımda: Cumhuriyetten evvelki devre ait kanun, nizamname ve talimatnamelerden lüzumluları al-

fabetik cetvel halinde yazılmış ve her kanunun altına Meclis kararı, tefsir, nizamname ve saireleri dercolumuş, karşılıklarına da düstur, kavanin mecmuası ve sair bulundukları yerlerle Cumhuriyet devrinde bunlara yapılmış olan tadil ve ilâvelerin numaraları konmuştur.

3 — Hakikî bir ihtiyacı karşılayacak olan (Cumhuriyet yasaları kılavuzu) her sene aynı numaralarla, Meclis kararı, tefsir, kararname, nizamname, talimatname, Şûrayı Devlet ve Temyiz tevhide içtihat kararile tavzihi tamimleri ihtiva etmek üzere aynı tip ve tertipte neşredilecektir. Bu eserin uzun yıllar istifadeli olabilmesini teminen kabul edilecek yeni kanunlar dolayısıyla bu kılavuzda icabedecek düzeltmelerin cetvelde eklenecektir.

4 — Bugünkü ve gelecek yıllardaki ihtiyacı tamamen karşılayacak olan ve çok derin incelemelerle meydana getirilmiş bulunan 600 küsur sahifelik bu esere memlekete küçük bir hizmet olmak için posta ücreti hariç âdi kaplısına 100, ve ciltlisine de 140 kuruş fiat konmuştur. Hariçten yapılacak sipariş için bu fiatlara ciltsizler için 10 ve ciltliler için de 20 kuruş posta ücreti ilâvesi lâzımdır. Adedi pek fazla olmıyan bu eserden tedarik edilmek istemesi eser sahibine müracaat edilmesi saygılarımla bildiririm.

Öz :

*Dolmuş dere mecralarının temizlen-
mesi H.*

Ş. II

Sayı: 3052

1 — Son Adana felâketi üzerine Yüksek Ziraat Vekâletince memlekette yaptırılan tetkikatta seylâbın bir kısmının mevcut dere mecralarının zamanla kuvvetli selleri istiap edemeyecek derecede dolmuş bulunmalarından ileri geldiği ve memleketin diğer yerlerinde de zaman zaman

ziraatimizi hasara uğratan su taşması hâdiselerinin de aynı sebepten doğduğu anlaşılmıştır.

Ziraat Vekâletinin bu bapta yazısının tasdikli sureti eklidir.

2 — Mecralarını tebdil ederek veya doldurarak kasaba ve kurra ile arazi ve mahsulâta hasar ika eden ve kazma ve kürek gibi basit alât ile ayıklanması mümkün olabilen ve kanunen enharı sagire tâbir edilen bu gibi derelerin mecralarının halka temizlettirilmesi! (Seylâptan dolayı İrası hasar eden gayri memlûk enharı sagirenin tathiri) hakkı- daki kanun çok kat'î ve sarîh hükümlerle mecbur tutmuş ve bu kanun ile vilâyet ve kaza makamlarına verilmiş olan salâhiyet Vilâyet İdaresi Kanununun 32 ve 48 inci maddelerde de takviye edilmiş bulunduğundan yurdun ekonomik durumu üzerinde çok ve önemli tetkiler yapan bu gibi felâketlerin önlenmesi için mecralarının temizlenmesi lâzım olan derelerin tesbitine derhal başlanıp düzgün bir programla işe girişilmesini ve yapılacak olan çalışma programlarının birer suretinin vekâlete yollanmasıyla beraber yapılan işler hakkında mufassal malûmat verilmesini rica ederim.

3 — Gereği için Umumî Müfettişliklerle vilâyetlere ve bilgi olmak üzere de Vekâlet dairelerine ve Mülkiye müfettişliklerine yazılmıştır.

3/8/1937

**Ziraat Vekâletinin 25-1-937 gün ve 2500/90 sayılı
yazısı suretidir:**

Adananın son seylâptan mütevellit zirâî zararlarının derecesini tesbit eden Vekâletimiz, seylâbın bir kısmının Mersin, Adana demiryolunun cunub ve şimali şarkilerindeki arazide bulunan kuru derelerin zamanla kuvvetli selleri istiâp edemeyecek derecede dolmuş bulunmalarından ileri geldiğini mahallinde tetkik etmiş bulunmaktadır.

..... 936

Memleketin diğer yerlerinde de zaman zaman taşarak ziraatimizi tehdit eden dere mecralarının mükelleflere tathir ettirilmesine müsaade buyurulmasın! saygılarımla rica ederim.

Öz :

İran hükûmetile yapılmış olan muahedeler H.

Ş. II

Sayı: 3118

1 — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 7 Haziran 937 tarihli toplantısında kabul ve tasdik edilmiş bulunan İran hükûmetile Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti arasında münakit muahede, mukavele ve anlaşmalar hakkında Hariciye Vekâletinden alınan yazının bir örneği ilişkilendirilerek tebliğ edilmiştir.

2 — Bu mukavelenamelere lüzum hissedildiği zaman doğrudan doğruya sözü geçen Vekâletten istenilmesini tamamen dilerim.

3 — Bütün Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

9-8-1937

**Hariciye Vekâletinin 22 Temmuz 937 gün ve 16050/2379
sayılı yazısı suretidir:**

1 — İadei mücrimin	Muahedenamesi
2 — Ticaret ve seyrisefain	»
3 — Havaî seyrüsefer	Mukavelenamesi
4 — Muzahareti adliye	»

5 — ikamet	mukavelenemesi
6 — Hudut emniyeti	»
7 — Baytarı	»
8 — Transit yolu	Anlaşması
9 — Telefon ve telgraf	»
10 — Müşterek gümrük faaliyeti	»

Tahranda imza edilen yukarda yazılı muahede, mukavele, ve anlaşmalar Büyük Millet Meclisinin 7 Haziran 937 tarihli toplantısında kabul ve tasdik olunarak kesbi kat'iyet etmiş ve keyfiyet 30 Haziran 1937 tarihli 10 nota ile İran Büyük Elçiliğine tebliğ olunmuştur.

Bu muahede, mukavele ve anlaşmaların İran Devletinin Milli Meclisince dahi 5 Haziran 937 tarihinde kabul ve tasdik edildiği anılan Büyük Elçilikten 30 Haziran 937 tarihli nota ile bildirilmiştir. Mevzuubahis mukavelelerin maddei mahsusaları mucibince (son notanın tevdii tarihinden 15 gün sonra mer'iyete geçeceği) tasrih olunmasına göre İran Büyük Elçiliğinin 30 Haziran 937 tarihli notası Temmuz 1937 de Vekâlet evrakına vürud etmiş olduğundan bunun son nota telâkki olunarak mukavele hükümlerinin (16 Temmuz 1937) tarihinden itibaren mevkii mer'iyete girmiş olacakları ancak bu meyanda yalnız transit anlaşmasının 8 inci maddesinde anlaşma son notanın tevdii tarihinden itibaren mer'iyete girecektir) denildiğine göre bu anlaşmanın (1 Temmuz 1937) tarihinden itibaren mer'iyete girmiş olduğu 3 Temmuz 1937 tarihli nota ile İran Büyük Elçiliğine yazılmıştır.

Alman mukavelelerin Vekâletçe tab'ı bitince ayrıca sunulacağını arzederim.

Nüfus İşleri U. M.

Öz :

*Uç aylık istatistik cetvelleri H,
Soyadı istatistiği H.*

Ş. I

Sayı: 8841/58

12/5/937 tarih ve 5315/32 sayılı tamime ektir:

937 Üçüncü devreden itibaren üç aylık istatistik cetvellerde birlikte tutulmak üzere hazırlanmış olan cetvel örneği ilişik olarak gönderildi.

Usulü dairesinde hatasız ve eksiksiz olarak doldurulması için nüfus idarelerince itina gösterilmesi, aşağıda yazılan noktalara ehemmiyet verilmesi lâzımdır.

1 — Cetvelin üst kısmına kazanın bağlı olduğu vilâyetin ismi ve yılı ile devresi yazılacaktır.

2 — Artan ve eksilen nüfus cetveldeki İslâm sütunu hizasına yazılacak, eğer o kazada cetvelde yazılı diğer dinlere mensup olanlar da varsa kendi sütunlarına kaydedilecek, yoksa boş bırakılacaktır. Cetvelde yazılı bulunmayan dinlere mensup olanlar da bulunursa diğer sütunlar üzerine çizgi ve silinti yapılarak yazılmıyacak, en alt sütunda yazılı (Saire) sütununa yazılacaktır.

Ancak devletin matbu sütununda gösterilmiş olan din ve mezhepler haricindekilerin miktarı mühimce bulunursa bunlar saire sütununa yazılmıyarak saire sütunundan evvel boş bırakılmış olan sütunlara unsurları tasrih edilerek yazılır.

3 — Bu kayıtlar yapıldıktan sonra kadın ve erkek yekûnlarının sıhhatli ve yerinde olabilmesi için ayrı bir yerde cemedilip yekûnları kırmızı mürekkeple cetvele geçirilmelidir.

4 — Evvelce bastırılarak gönderilmiş olan cetvelin sağ kenarındaki şekil Kazanın Umumî nüfusunu cemaatlara ayırmadan göstermektedir. Kazanın nüfusunun din ve mezhepler itibarile devre sonundaki miktarını ayrı ayrı bil-

mek ve göstermek için (2) numaralı bir cetvel hazırlanarak iliştirilmiştir.

5 — Bu (2) numaralı cetvel şöyle doldurulacaktır: Geçen üç aydan devredilen nüfus din ve cinsiyete ayrılarak mahsus sütunlarına, üç ayda artan nüfus müteakip sütuna, yazıldıktan sonra bu iki sütun cemedilerek, tutarı üçüncü (Yekûn) sütununda gösterilecektir. Üç ayda eksilen nüfus miktarı da dördüncü sütuna yazıldıktan sonra bu miktar üçüncü sütundaki yekûndan çıkarılıp gelecek devreye geçen nüfusu gösterecek miktar beşinci sütuna yazılacaktır.

6 — Evvelki devreden geçen nüfusa artan nüfus ilâve edilir ve eksilen nüfus çıkarılırken cem ve tarh ameliyelerine ehemmiyet verilmelidir. Devre yekûnları Vilâyetin nüfusunu tesbit edeceğinden burada yapılacak hatalar diğer devrelerde de tevali ederek umumî nüfusun hakikî mikdarından farklı görülmesine sebep olacaktır.

7 — İstenilen bu malûmattan başka ayrıca talep edilmedikçe hulâsa ve sair bir nam ile cedvel doldurmak, matbu cedvellerden başka kâğıtlar üzerinde hususî şekillerde cedvel tanzim etmek doğru değildir.

8 — Nahiyelerinde nüfus teşkilâtı mevcut olan kazalar nahiyeler için ayrı cedvel göndermeyeceklerdir. Nahiyeler kendi cedvellerini kaza nüfus idarelerine gönderecek ve kaza nüfus idareleri nahiyenin üç aylık nüfus istatistiklerini kaza istatistikleri içinde kaza nüfusile birleştirerek bir kalem halinde göstereceklerdir.

9 — İstatistik cetvelleri nüfus kütüklerine kaydedilen vak'aların eksik veya fazla olmadan aynen hakiki mikdarını göstermelidir. Yapılacak tetkikler ve teftişler neticesinde sicillerin muhteviyatı ile istatistik cedvellerin- deki mikdarın uygun olmadığı anlaşıldığı takdirde alâkadarlar hakkında kanunî takibat yapılacaktır.

10—İstatistik işlerinde en çok dikkat edilecek noktalardan birisi de ölüm, doğum, yeniden kayıt, evlenme ve boşanma vak'alarının hangi mahal nüfus idarelerinin istatistiklerinde gösterileceğini esaslı olarak tayin etmektir. Aksi takdirde bir vak'anın iki yer nüfus idaresi istatisti-

ğine alınmaması gibi hakikî mikdar ve yekûnleri değıştirecek vaziyetler hasıl olur. Bunlar için aşığıda yazılı esaslar dairesinde muamele yapılacaktır.

A — Yeniden kayıt vak'aları:

Yeniden kayıt vak'alarında tescili lâzımgelen kimse o yerin aslı ahalisinden olmadığı takdirde «vak'a» yeniden kayıt vukuatı ve bulunduğu yerin yabancı esas defterlerine yazılmakla beraber vukuat defterinde ismi hizasına kırmızı kalemle işaret edilecek ve istatistik tanziminde nazara alınmayacaktır. Tescil evrakı örneğı alâkadarın aslı memleketine gönderilecek ve bu örneğı alan aslı yer nüfus idaresi vak'ayı hem vukuata ve hem de esasa yazdıktan sonra hangi mahallenin kaç numaralı defterine kaydetmiş ise hane numaralarile beraber örneğı gönderen nüfus idaresine bildirecektir.

Gelecek cevap üzerine o kimsenin evvelce Yabancı defterine kaydettiğı hanede ismi hizasına esas kaydının bulunduğu kaza ve mahallenin ismile ev numarası işaret edilecek ve bütün nüfus ve istatistik muameleleri artık esas defterinde kayıtlı bulunduğu yer nüfus idaresince takip olunacaktır.

B — Doğum vak'aları:

Ana ve babanın oturdukları yerde yerli veya yabancı kayıtları olmıyan doğum vak'asını haber alan nüfus idaresi bu vak'ayı vukuat defterine ve yabancı esasa yazdıktan sonra çıkardığı tasdikli bir örneğini çocuğun ana ve babasının kayıtlı olduğu yer nüfus idaresine gönderecek ve fakat bunu kendi istatistiğine dahil etmiyecektir.

Bu hususu temin için vukuat defterindeki ismi hizasına kırmızı kalemle işaret edecektir.

Doğum ilmühaberi örneğini alan asıl nüfus kaydının bulunduğu yer nüfus memuru bu vak'ayı kendi istatistiğine dahil edecektir.

Yeni doğan çocuğun doğduğu yerdeki nüfus idaresi dahilinde ana ve babasının yabancı kayıtları bulunsa dahi

doğum vak'ası buradaki istatistiğe dahil edilmeyip asit memleketi istatistiğine dahil edilecektir.

C — Ölüm vak'aları :

Ölüm vak'ası bildirilen yer nüfus idaresinde ölenin kaydı olmadığı takdirde bunu vukuat defterine yazdıktan sonra esas kaydının bulunduğu yer nüfus idaresine tasdikli örneğini gönderecektir.

Bu vak'a esas kaydının bulunduğu yer nüfus idaresince istatistiğe dahil edilecektir.

Ç — Yer değiştirme vak'aları :

Naklen gelenler «Nakilhane - nüfus kanunu madde 37» yerli olarak naklettikleri yer nüfus idaresince geldiğini ve ayrıldığı yer nüfus idaresi de gittiğini yer değiştirme vukuat defterine yazdıktan sonra istatistik defterine geldiğine göre «Artan nüfus» ve gittiğine göre «Eksilen nüfus» istatistik cedveli sütununda göstereceklerdir.

Yabancı olarak gelip gidenler «Tebliği mekân - nüfus kanunu madde 38» istatistiğe dahil edilmeyecektir.

D — Evlenme işleri :

Evlenme suretile kaza haricinden gelen kimsenin yer değiştirme ilmühaberi örneği üzerine geldiği kaza nüfus i- daresine yerli olarak kaydedilecek ve artan nüfus sütununda gösterilecek ise de evlenme vak'ası akdın vukubulduğu yer nüfus idaresi istatistiğinde gösterilecektir.

Evlenme suretile kaza haricine giden kimsenin yer değiştirme ilmühaberi üzerine ayrıldığı kaza istatistiğinde eksilen nüfus sütununda gösterilecek ise de evlenme vak'ası yine akdın vukubulduğu yer nüfus idaresi istatistiğinde gösterilecektir.

E — Boşanma vak'aları :

Boşanma vak'ası haber verildiği yer nüfus idaresince istatistik cedvelinde gösterilecektir.

11 — İstatistik cedvellerinin muhteviyatı gizli tutu - lacak ve bunu harice işae eden memurlar şiddetle cezalandırılacaktır.

12 — Mülkî teşkilât dolayısıyla irtibatları değiştirilen

..... 942

köy veya nahiye nüfuslarının bazan ayrıldıkları kaza ced- velini (Eksilenler) sütununa ve ilhak olunan kaza cedve- linin (Artan) sütununa yazılmadığı bazan da ayrıldıkları kaza cedvelinden tenzil edildikleri halde ilhak olundukları kaza cedveline zam edilmediği anlaşılmaktadır. Hakikî nüfus mikdarının tesbit ve takibine mâni olacak tehlikeli bir hata olan bu gibi hallerin önüne geçilmesi lâzımdır. Buna göre muamele yapılması tamimen tebliğ olunur.

13 — Vilâyetlere ve bilgi olarak Umumî Müfettişliklere ve Teftiş Hey'eti Reisliğine yazılmıştır.

Öz :

Soyadı istatistiği hakkında

Ş. II

Sayı : 8759/2800

Soyadı işleri için yapılacak istatistiğe esas olmak üzere Temmuz/937 nihayetindeki vaziyete göre aşağıdaki hususatın bildirilmesi tamimen rica olunur.

1 — Soyadı kanununun tayin ettiği müddet içinde yani 2/7/936 tarihine kadar soyadını seçmiş ve nüfus idarelerine veya mahallelerdeki Belediye mümessillerine bildirmiş olanların mikdarı nedir.

2 — Bunlardan ne mikdarı kütüklere işlenmiş, ne mikdarı işlenmemiştir.

3 — Kanunun tayin ettiği müddet geçtikten sonra kalan mikdarm ne kadarına en büyük mülkiye memuru tarafından re'sen soyadı verilmiş ve bunlardan henüz kütüğe işlenmemiş olan varsa mikdarı nedir.

4 — Üçüncü madde haricinde kalıp ta âkıbeti meçhul olan ve ad verilemeyen kaç nüfus vardır.

22/7/937

Öz :

Nüfus idarelerince yapılacak muhabere şekli H.

Ş. II.

Sayı : 9253/2985

1426 sayılı Vilâyet idaresi kanununun 22 inci maddesi idari şubeler reislerde kaymakamların talimat, evamir ve mukarreratın esasında yahut kanun ve nizamların hükümlerini icra sırasında istizana muhtaç gördükleri cihetleri validen sormalarını, valinin o meseleyi ait olduğu şube reisi ile bilmüzakere halledemediği takdirde keyfiyeti ait olduğu vekâletten soracağını, sormak muamelesinin o iş hangi idare şubesine ait ise orada hazırlanmak ve vali tarafından mensup olduğu vekâlete yazılmak suretile yapılacağını âmir bulunduğu halde bazı nüfus müdürlerin mercilerini tecavüz etmekte oldukları görülmektedir.

Binaenaleyh bu gibi hallerde önce vilâyet makamına müracaat olunmasının ve Vekâletten istizanı icabeden hususatta dahi yukarıda gösterilmiş olan kanunî usul dairesinde hareket edilmesi lüzumunun gerekenlere tebliğ buyrulmasını tamamen rica ederim.

2 — Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere, Teftiş Hey'eti Reisliğine yazılmıştır.

30/7/937

Öz :

Nüfus vukuatına ait vesikaların daire dışına çıkarılmaması H.

Sayı : 9834/3181

1 — Nüfus sicillerine ait vukuat ilmühaberleriyle boşanma ilâmı, soyadı beyannamesi gibi diğer müsbet evra-

km muntazam dosyalar içinde ve müteselsil sıra numarası altında saklanması ve nüfus müdürlerde memurlarının muhafazası altına verilmiş olan bu vesikaların evrakı müs- bite olarak kütükler gibi halefden selef devredilip daire haricine çıkarılmaması icabettiği halde bazı nüfus idarelerince bu lâzimeye riayet edilmeyerek mezkûr vesikaların herhangi bir talep üzerine başka dairelere verilmekte ve uzun müddet oralarda alıkonulmakta olduğu haber alınmaktadır.

Bu vesikaların şahsen muhafazasından ve sıhhat ve tahrifden selâmeti ile kütük kayıdlarına tetabukundan mes'ul olan nüfus memurlarının elinde alınması vesikaların ziyamı, tahrif edilmesini veya değiştirilip yerine başkasının ikame olunmasını intaç edebilir ki bu hal nüfus memuruna tahmil edilen mesuliyet esasile telif kabul edemez. Esasen nüfus kütüklerimiz memurların ve vak'a alâkadar ve şahidlerinin imza ve tasdiklerini ihtiva etmeyen kayıdlardan ibaret olmak dolayısıyla bunlar hukukî kıymet ve mahiyetlerini müsbit evrakına dayanmak suretile ihraz ve muhafaza edebileceklerinden ve bu itibarla bahsi geçen müsbit evrak nüfus kütüklerinin birbirinden ayrılması caiz olmayan merbutlarını teşkil etmekte bulunduğundan herhangi bir nüfus vesikasını taallûk ettiği nüfus kütüğünden ayırmaya müntehi hareketlerden içtinap edilmesi gereklidir. Bir mahkeme kararma müsteniden bu gibi vesikaların aynen talebedilmesi takdirinde vesikanın örneği çıkartılarak nüfus müdür veya memur ile kâtabi tarafından aslına uygunluğu tasdik edilip en büyük mülkiye memuruna da imzalatıldıktan sonra örnek dosyasında alıkonulup aslı talebeden mahkemeye gönderilecek ve hangi tarih ve numara ile nereye verildiği dairede alıkonulan örneğine de yazılacaktır. Vesikanın aslı iade edildiğinde dairedeki dosyasında bulunan örneğine raptolunacaktır.

Bu esasa aykırı hareket edenler hakkında kanunî takibat yapılacaktır. Ona göre muamele yapılması tamimen tebliğ olunur.

2 — Umumî Müfettişliklere, Valiliklere, Teftiş Hey'eti. Reisliğine diğer Vekâlet dairelerine yazılmış ve malûmat olarak Adliye Vekâletine arz edilmiştir.

16/8/937

Öz :

*Nüfus kütüklerinin halef den selefe
devri H.*

Sayı: 9835/3182

Ahvali şahsiye sicilli mahiyetinde bulunan nüfus kütüklerinin hüsnü muhafazası ile şahsan mükellef olan nüfus müdürü ve memurları nakil ve tahvil ve saire gibi her hangi bir sebeple vazifelerinden kat'î surette ayrılırken kendi muhafaza ve mesuliyetleri altına almış oldukları nüfus kütüklerini hâk ve silintisiz olarak kendilerinden sonra gelecek memurlara devretmeleri icabettiği halde bazı nüfus müdür ve memurlarının bu lâzimeye ve 5 Kânunusani 340 günlü umumî tebligat hükümlerine ehemmi- yet atfetmeyerek devir muamelesi yapılmaksızın işlerinden ayrılmakta oldukları ve bunları istihlâf eden memurların da kayıtları tetkik ve tahrifleri tesbit etmeksizin sicilleri tesellüm etmeleri yüzünden sonradan görülen tahrifatın kimin tarafından vukua getirildiğinin tayini mümkün olmamakla beraber ekseriyetle tahvil olunan memurların bu yüzden nakletmiş oldukları yerlere tekrar gönderilerek devir muamelesi yaptırılmasına zaruret hasıl olmaktadır.

Binaenaleyh; mezuniyetten gayri her ne suretle olursa olsun vazifelerinden ayrılması icabeden nüfus müdürleriyle kazalar nüfus memurlarına nakil ilmühaberlerinin.

..... 946

verilmesinden evvel muhafaza ve mesuliyetleri altında bulunan nüfus kütüklerini selef veya vekillerine devreyledik- lerine dair halef ve selef tarafından imzalanmış devir cetvellerini idare heyetlerine tevdi ettirip ettirmediklerinin aranmasının usul ittihazı ve devir muamelesi yapılmadıkça hiçbir nüfus memur ve müdürünün ayrılmasına müsaade olunmaması ehemmiyetle ve tamimen rica olunur.

Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere, Teftiş Heyeti Reisliğine yazılmış ve malûmat için Maliye Vekâletine arz edilmiştir.

16/8/937

Mahallî İdareler U. M. Ş: III

Sayı : 5197

1 — Mülkiye Müfettişi Refik Noyanın köy teftişlerine ait bir raporunun bazı kısımları ile bir kaza teftişine ait umumî raporun bir kısmının örneklerini gönderiyorum:

2 — Köy idareleri büro işlerinin pürüzsüz olması ne- kadar lâzımsa; köy ve Devlete her zaman hesap verecek bir halde muamelelerini noksansız ve hazır bulundurulmaları da o idarece zarurî ve mecburidir. İyi tanzim edilmiş ve muamelâtı düzgün yürüten köylerde; köylünün tam bir inan ve güven duyarak her işde köy idaresine candan yardımını esirgemediği; köyün bayındırlık ve genliği için çalıştığı ve bu suretle büyük işler başarıldığı her zaman görülmektedir.

3 — Bu raporların ana esasları üzerinde ve maddî imkânlar nisbetinde köy işleri etrafında esaslı tetkikler yaptırılarak geçmiş yıllar durumunun tesbit ve madde madde not ettirilmesini, tayin edilecek kısa bir zamanda bun-

ların büroya müteallik kısımlarının İslah ve ikmalini, prağramlı işlere taalûk eden kısımlarının iş takvimlerine göre yaptırılmasını ve takibatı, tanzim ve tecziyeyi mucip kısımlar üzerinde kanun icaplarının yapılmasını ve bütün bu işlerin düzeninde yürüyebilmesi için de gereken tedbirlerin alınmasını dilerim.

Vilâyet mıntakasında teftiş yapılmadıkça tenkit edilen maddelerin İslah tarzları da gösterilerek köy idarelerine tebliği suretile bunun faydalarının teşmilini ve varsa noksanların muayyen zamanda islâh ve ikmalinin tedbirlenmesini ve salahiyetli memurlar köylere gittikçe tebligat üzerine ne surette çalışıldığını tetkik ve tesbit etmelerini çok faydalı buluyorum.

4 — Teftiş lâyhıhalarile gündelik muhaberat; bu işde her kaza ve nahiyede aynı hız ve heyecanın henüz tam ve kâmil surette canlanmadığını islâh ve ikmalı istenen işlerin çoğunun malî bir fedakârlık ihtiyarına bile lüzum kalmadan ve imece ile kısa bir zamanda yapılması mümkün olduğu halde gününde ve zamanında yapılmadığını ve bu yüzden lâyhıhaların aylarca cevapsız bırakıldığını, verilen cevapların da çok noksan ve tenkide karşılık olmayacak mahiyette olduğunu, kaza ve nahiyelerce murakaba ve kontrol vazifelerinin hakkıyla yapılmadığını, alâkasızlığı devam edenler ve yolsuz sarfiyatı görülenler hakkında 27, 41, 45 ve 46 inci maddeler gereğinin tatbik edilmediğini göstermektedir.

Köy idareleri; idare âmirinin daimî sorgu ve murakabesi karşısında kalmaz ve sık sık onun kuvvet ve hız verici işaretlerde karşılaşmazsa bütün alınmış tedbirlerin lafzi ve nazarı kalmaktan ileri gidemeyeceği tabiidir.

Bunun içindir ki bu iş üzerinde esaslı şekilde tedbirler alınmasını, ve metotlu surette takip ve murakabaya tâbi tutulmasını bir kere daha hatırlatmağı faydalı bulurum. Buna göre yaptırılacak araştırmalarla tesbit edilen vaziyet ve alman tedbirler hakkında kısa bir raporla Ağustos 937 sonuna kadar bilgi verilmesini rica ederim.

..... 948

- 5 — Umumî müfettişliklere, vilâyetlere ve merkez dairelerine yazılmıştır.
21/6/937

**Mülkiye Müfettişi Refik Noyamın bir kaza dahilindeki
teftişlerine ait raporun köy işleri kısmı ana hatları
köy kanununun tatbiki**

- 1 — 935 senesi bütçelerinin birer aynı merkezde yoktu.
2 — 936 seneleri bütçeleri artan ikinci teşrine kadar 9 ay geçtiği halde bir kısmı yapılmamıştır.

- 3 — Bütçelerin sureti tatbikatını tetkik ettim.

A — Köylerde varidat ve masraf defterlerindeki hesaplar karma karışık ve ihtiyaca salih değildir.

B — İhtiyar heyetlerinin yaptıkları salmalarla topladıkları paranın bir çoğunu defterlere geçirmedikleri anlaşıldığı gibi hangi şeyler için kimlere ve ne salma yaptıklarına dair bir kayıt bulamadım. Muhtarlar bunları adı kâğıtlara yazıp topladıklarını sonradan yırttıklarını söylediler. Halbuki köylünün bir sene zarfında vereceği paranın evvelden tesbit edilip salma defterine alelesami geçirilerek tahsil edildikte makbuz tarih ve numarasının hizalarına yazılması ve bu defter harici para tahsil ettirilmemesi sui istimalin önüne geçmek için çok lüzumludur.

C — Bazı yerlerde bütçelerin yalnız kâğıt üzerinde kalıp onun haricinde idare âmirleri tarafından lüzum gördükçe muhtelif şeyler için mütemadiyen salmalar yaptırıldığı ve paraların toplandığı vâki olduğu ve bu suretle köylü bir sene zarfında köy masrafı olarak ne verdiğini ve ne vereceğini hiç bilmediğinden keyfi hareketlere mahal kalmamak için de bütçe haricinde para toplanmaması temin olunmalıdır.

4 — Salma ve hesap kayıt işleri köyle olduğu gibi mecburî işler de hemen hiç tatbik edilmemiştir.

A — Köy yolları onarılmamıştır, B — Halalara çukur yaptırılmamış, C — Gübreler kaldırılmamış, D — Yollara kaldırım yaptırılmamış, F — Kuyuların ağızlarına bilezik taktırılmamış, F — Ağaç diktilirmemiş, G — Meydanlar ve sokaklar tanzim olunmamış, H — Bataklıklar kurutulmamış, İ — Su mecraları düzeltilmemiş... Velhasıl **köylerin içi kanunundan evvel ne ise öylece bırakılmıştır.**

5 — Ot yığınları köyün içinde ve herkesin evinin ö- nündedir. Bunlar her hangi bir suretle yanarsa köylerin kurtarılmasına imkân yoktur.

6 — Pislikten kurtarılmalari için ağılların köy harici- ne kaldırılmalari lüzumludur.

7 — Mecburî işleri yaptırmak ve köy kasabalarını muntazam tutturmak için tayin edilen köy kâtipleri de köyleri dolaşmıyarak ekseriya merkezde muhtelif işlerde çalıştırıldıklarından maksat hasıl olmadığı cihetle bunların mütemadiyen köylere çıkarılıp ne yaptıklarına dair muntazam rapor vermelerinin ve sıhhiye memurlarının da köyün sıhhi işleriyle alâkadar olup keza rapor tanzim eylemelerinin usul ittihazi ve gerek kaymakamların ve gerek nahiye müdürlerinin bunları mütemadiyen kontrol eylemeleri iktiza eder.

Mülkiye Müfettişi Refik Noyamın umumî raporunun bir kısmının ana hatları

1 — Köylerin varidat ve masarifatı şimidiki halde şeklen bir bütçeye müstenitse de bir çok yerlerde yapılan teftişlerde bütçelerin gelişi güzel tanzim olunup tatbik edilmediği.

2 — Gerek köy ihtiyar heyetlerinin ve muhtarlarının ve gerek mahallî Hükümet âmirlerinin arzuları ve emirle

..... 950

ri üzerine bütçe harici bir takım paraların toplanıp bir kısmının kayda bile geçmediği.

3 — Salma ve diğer varidat ile masraf defterlerininmuntazam tutulmadığı.

4 — Toplanan paralar için makbuz verilmediği.

5 — Bir çok sarfiyatın senetsiz yapıldığı.

6 — Bütçelerde para diye gösterilen muhtar, imam, korucu, sığırtmaç ücretlerinin halk tarafından ekin olarak verilip ve bunun da bir kayda istinat ettirilmediği.

7 — Bütçelerin zahiri vaziyeti kurtarmak için yapılp tatbikat sahasına konulmadığı.

8 — iKöy kâtibi diye tayin edilen kimselerin de bir çok yerlerde köylere bile uğratılmıyarak merkezlerde çalıştırıldığı ve köylere giden kâtiplerin ise vazifelerini yapmadıkları veya yapacak bir iktidarda bulunmadıkları.

9 — Bir takım idare âmirlerinin keyfi hareketle muhtelif işler için köylerde bütçede olsun, olmasın mütemadiyen salma suretile para toplattıkları.

10 — Gerek salma ve gerek diğer suretle toplanan bu paraları bir takım muhtarların zimmetlerine geçirmeleri ve sui istimal etmeleri de köylü üzerine fena bir tesir bırakmakta olduğu.

11 — Salmalar hemen her köyde zengin ve fakir göze- tilmiyerek hane başına yapıldığı ve köyün muhtarları, ihtiyar heyetleri ve ileri gelenleri ekseriya bu salmalardan kendilerini hariç bile bıraktıkları görülmüştür.

Sayı : 6733

Bazı Belediye Reis ve muhasiplerinin mutemet sıfatile para aldıkları Mülkiye Müfettişleri tarafından yapılan teftişler neticesinde tanzim edilen raporlar münderecatının tatbikinden anlaşılmaktadır.

..... 951

1 — Belediye Reislerde Belediye Encümeni azalan ve Belediye muhasebeci ve hesap işleri müdürlerinin hiç bir sebep ve vesile ile paraya vaziyet edemeyecekleri 19/3/931 tarihli Belediye muhasebe usulü nizamnamesinin 37 inci maddesinde yazılıdır.

Mezkûr nizamname hükmünün tamamii tatbiki için alâkadarlara müessir tebligat yapılması ve yukarıda yazılı madde hükümlerine riayet etmeyenler hakkında tatbikatı kanuniye tevessül edilmesi ehemmiyetle rica olunur.

2 — Bütün vilâyetlere yazılmış ve umumî Müfettişliklere arzedilmiştir.

3/8/937

Sayı : 6734

1/3/1332 tarihli kanun mucibince Hükümetimizle mu- amelei müteakabile esası üzerine itilâfname teati eden ecnebi Devletlerin Türkiyede kâin Sefaret ve Konsoloshane binalarının her türlü Belediye resimlerinden istisnası lâzım geldiği cihetle Belediyelere o yolda tebligat yapılması rica olunur.

3/8/937

Sayı : 7012

Bazı vilâyet hususî muhasebe müdürlerde memurlarının mutemet sıfatile para aldıkları mülkiye müfettişleri tarafından vekâlete gönderilen raporların tetkikinden anlaşılmıştır.

..... 952

Hususî muhasebe müdür ve memurları kanunen nakde vaziülyed olamayacaklarımdan kanun ve emirler hilâfına muamele yapılmasına meydan bırakılmamak üzere keyfiyetin alâkadarlara ehemmiyetle. tebliği ve mevzuat haricinde hareket edenler hakkında da kanunî takibata tvessül olunması rica olunur.

11/8/937

Ş. II

Sayı : 7365

2656 sayılı kanunun muvakkat maddesi mucibince bina ve arazi vergilerinden tahakkuk senelerine nazaran beş yılı tamamlamış olanlar kânunuevvel 937 sonunda müruru zamana uğramaktadır.

Mezkûr kanunun 6 mcı maddesinin son fıkrasında usulüne göre verilen kararlarla mükellefin haczi caiz malları, alacak ve hakları üzerine konulan hacizlerin müruru zamanı keseceği yazılı olmasına binaen bu tarihe kadar her mükellef hakkında kanunda yazılı takibat yapılmak suretile vergi müruru zamanına meydan verilmemesi ve keyfiyetin ehemmiyetle alâkadarlara tebliğ edilmesi rica olunur.

24/8/937

Ş. II

Sayı : 7366

Umumî meclislerce tanzim olunan vilâyetlerin muhtelif hizmetlerine ait beşer senelik mesai programları tetkik edilmektedir.

Bunların tasdik ve tebliğine kadar inşaat işlerinin geri kalmaması için mezkûr programların 937 bütçelerine konulan tahsisatlar dairesinde tatbikine devam olunmasını rica ederim.

24/8/937

S. II

Sayı : 7367

Vilâyet Hususî idarelerde belediye ve köy idareleri tarafından şimdiye kadar yapılan işlerin ve vücade getirilen eserlerin tesbiti hem bu idarelerin faaliyetini ve hem de memleketin inkişaf seyrini tebarüz ettirmek noktasından lüzumlu ve faideli görüldüğünden evvelce bunların fotoğrafları istenmişti.

Gönderilen fotoğraflar Tarih Kurumuna tevdi edildi. Vilâyet Hususî İdaresile vilâyet dahilindeki Belediye ve Köy idarelerinin şimdiye kadar vücade getirdikleri mektep, hastane, köprü, fidanlıklar, hayvan depoları, elektrik, kanalizasyon, mezbaha, mezarlık, anıt ve emsali hizmetler ve bayındırlık tesisatına ait fotoğrafların arkalarına inşa tarihleri, inşa bedelleri ve diğer faideli malûmat dercedilmek suretile her birinden üçer nüsha ve mevcut ise ayrıca cam-larının gönderilmesi rica olunur.

Bunlar bir araya getirilerek yakında bastırılacaktır.

24/8/937

Emniyet İşleri U. M. Ş. III.

Sayı : 9806

1 — 11/8/937 ta. ve 9703 sayılı tamimin 7 inci maddesinde yazılı olduğu üzere, müsabaka sınavına tâbi tutulma-

lan gerekenler hakkında yapılacak imtihanların şekli, bir talimatname ile tesbit edilecektir. Ancak o vakte kadar, emniyet ve inzibat düşüncelerde kadro münhallerinin doldurulması icap ve talip zuhur ettiği takdirde, Umum Müdürlükten, imtihanın ne suretle yapılacağına dair direktif ve sual varakası istenmesi lâzımdır.

2 — Henüz emniyet polis teşkilâtı mevcut olmıyan yerlerde zabıta işlerine bakmakta olan Jandarma bölgelerinde ikamet eden isteklilerin, 9703 sayılı tamim hükümlerine uygun olarak, umumî ve hususî durumlarını tahkik ve tesbit edecek olan Jandarmaya da merbutatıle beraber bu tamim örneğinden verilmesi gereklidir.

Şu itibarla; adı geçen tamimin merkez ve kaza polis teşkilâtına teksir ve yollanmasile beraber, Vilâyet Jandarma komutanlığına da bir örnek verilmesi ve muayeneye sevkedilecek talipler için sözü geçen tamime ilişik rapor suretinin hastane başhekimliğine gönderilmesi icap eder.

3 — Tamim ve direktiflerimiz dairesinde stajyerler hakkında yapılacak tahkikatın kanuna uygun, noksansız ve fuzuli muhaberelele yer bırakmıyacak surette şümüllü yapılmasını önemle rica ederim.

15/8/1937.

Ş. II.

Sayı : 2967/16000

Ordunun motorlaştırılması işine dair Başvekâlet yüksek makamından alman 22/6/937 tarih ve 1254/2652 sayılı tezkerede:

Ordunun motorlaştırılması işi günden güne ilerlemekte olmasından doğan ve gittikçe artan şoför ihtiyacının her sene celbedilen erler arasında mahdut miktarda bulunan şoförle karşılamak mümkün olmayacağından bunun için orduda ayrıca tedbirler alınmış ve alınmakta bulunmuş ol-

masına rağmen bu tedbirler sırf ordu içinde kaldığından kâfi gelmemekte ve ordu dışında bu hususta çarelere baş vurmak zarureti hâsıl olmakta olduğu bildirilmiştir.

Tayyareci ihtiyacını karşılamak için Türk Kuşunun kurulduğu gibi şoför ihtiyacını karşılamak için de buna benzer bir teşekkülün kurulması ve bu suretle motor alâkasının memlekette uyandırılması faideli olacağı iş'ar buyurulmuştur.

1 — Bu hususta Halkevlerinde tertip edilecek meccani derslerle halka motor hakkında nazârî ve kabil olan yerlerde ameli bilgiler vererek motor sevgisini uyandırmak ve motor bilgisini arttırmak.

2 — Mümkün olan ve mühim yerlerde sergiler açarak motoru halka göstermek ve sevdirmek ve ucuz ve kullanışlı motorlar tedarik ettirerek ledelhace ordunun da işine yarayacak olan bu vesaitin teksirine çalışmak.

3 — Mühim olan yerlerde ve bilhassa vilâyet merkezlerinde motorlu spor teşekkülleri yapılmak suretile halkı buralara çekmek ve bilfiil motor kullanma işlerine heves ve melekelerini arttırmak.

4 — Petrollu vasıtalarla yarışlar tertip etmek faideli görüldüğünden bu hususta alınacak tertibattan ve neticeden malûmat verilmesi rica olunur.

26/7/937

Öz :

Trenlerin föy dö marşına kaydolunacak polis memurları H.

Ş. IV.

Sayı : 9759/16594

Kanun mucibince trenlerde inzibatı temin vazifesile memur olarak bulundurulacak kimselerin ancak polis memuru olması lâzımgeldiği halde bazı emniyet makamla-

..... 956

rınca polislikle alâkası olmıyan memurların da föy dö marşlara kaydettirildiği cereyan eden muamelelerden ve vaki olan şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Kanun ile kasdolunan polis memurlarının ancak gerek 2049 sayılı Polis Teşkilât Kanununun birinci ve üçüncü maddeleri ve gerek 4/6/937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilât Kanununun 13 üncü maddesi şumulüne dahil olan memurlar olduğunu ve hangi rütbede olursa olsun föy dö marşa kaydolunarak seyahat edecek olan bu gibi memurların bulundukları trenlerde inzibat ve emniyet bakımından takip ve tarassut gibi vazifelerle de mükellef olup o sıfatla vazifedar ve mes'ul olacaklarını hatırlatır ve bunun haricinde kimsenin föy dö marşa kaydet- tirilmemesini ve ettirenler hakkında yol parasının tazmininden başka kanunî takibatta da bulunulacağını tamimen tebliğ ederim.

3/7/937

Ş. IV.

Sayı : 10336/18008

Memleketimizde bulunan Sovyet Konsoloslarla Sovyet Ticaret mümessilliği mensuplarının Türkiyeden Sovyet Rusyaya ve ecnebi memleketlere çıkarken kendilerine verilmesi icap eden huruç vizesi hususunda istizana tâbi tutuldukları görülmektedir. Yapılan tetkikat neticesinde böyle istisnâî bir muamelenin tatbikini istilzam edecek bir esasa tesadüf edilemediği gibi bu hal Sovyet büyük elçiliğinin de şikâyet ve müracaatını mucip olduğundan bundan böyle Türkiyede çıkış hususunda alelûmum Sovyet pasaportu hâmillerinin diğer bütün ecnebilere şâmil olan mevzuat ve usul haricinde bir muameleye maruz bırakılmamasını ve kendilerine huruç vizesi verilmezden evvel Vekâletten istizan edilmesine lüzum olmadığını bildiririm.

..... 957

İşbu tamimin alınarak muhtevasının anlaşıldığının bildirilmesini rica ederim.

Gereği için Vilâyetlere ve bilgi için Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

17/8/937

Ş. IV.

Sayı : 10132/17634

1 — İki aylık müddetli vize ile Türkiye'ye gelmelerine izin verilmekte olan mübadil Rumlardan bazılarının yurdumuzdaki bu kısa ikametleri esnasında Yunanistana veyahut diğer yabancı ülkelere mübadil suretile gönderilmeden evvel tabiiyetimizi haiz ırkdaşlarımızın herhangi birile vaki hukukî muamelelerinden mütevellit alacaklarını tahsil etmek teşebbüsünde bulundukları görülmektedir.

Mübadele dolayısıyla karşılıklı olarak Türk ve Rum a- halinin menkul ve gayrimenkul emvali tasfiye edilmiş olduğundan mübadeleden evvel vukua gelmiş alacaklarını tahsil etmek isteyen mübadil kimselerin tahsilâtına mani olunmasını ve derhal geldikleri yere çevrilmelerinin teminini ve sonunun bildirilmesini rica ederim.

2 — Umumî Müfettişliklere ve bütün Vilâyetlere yazılmıştır.

12/8/937

Oz :

Yugoslavya hükûmetile memur ve talebe vizeleri hakkında yapılacak anlaşmaya dair.

Ş. IV.

Sayı : 10131/17633

1 — Diğer bazı devletlerle olduğu gibi Yugoslavya hükûmetile de mülkî ve askerî memurlarla talebe ve muhtaçlara karşılıklı olarak parasız vize verilmesi hususunda anlaşma yapıldığı ve işbu uzlaşmanın 1 nisan 1937 tarihinden itibaren mevkiî mer'iyete konduğu Hariciye Bakanlığımızdan bildirilmiştir.

Sözû geçen Bakanlıkça Elçilik ve Konsolosluklarımıza yapılmış olan tamimin bir örneği bilgi olarak ilâştirilerek gönderilmiştir. Ona göre gereğinin yapılmasını rica ederim.

2 — Umumî Müfettişliklere ve Valiliklere yazılmıştır.

12/8/937

**Hariciye Vekâletinin Elçilik ve Konsolosluklara yaptığı
20 mart 1937 gün ve 5652/77 sayılı tamim örneği.**

Diğer bazı devletlerle olduğu gibi Yugoslavya hükûmetile de Mülkî ve Askerî memurlarla talebe ve muhtaçlara karşılıklı olarak parasız vize verilmesi hususunda uzlaşma yapılmış ve işbu uzlaşmanın aşağıdaki şartlar dahilinde 1 nisan 1937 tarihinden itibaren mevkiî mer'iyete konması kararlaştırılmıştır.

1 — Mülkî ve askerî memurlarla talebelere memur veya talebe oldukları pasaportlarına yazılı olmak şartile başka formalitelere tâbî olmaksızın tarafeynin siyasi mümessilliklerine veya konsolosluklarına yalnız pasaportlarını ibraz etmeleri üzerine,

2 — Muhtaçlara ise kendi memleketi haricinde bulunduğu takdirde memleketinin siyasî mümessili veya konsolosluklarından kendi memleketi dahilinde bulunduğu takdirde memleketinin salâhiyettar makamlarından getirecekleri ve alâkahıların muhtaçtan olduğunu gösterir vesikalar üzerine parasız vize verilir.

1 nisan 937 tarihinden itibaren Yugoslavya memur ve talebelerde muhtaçları hakkında buna göre muamele yapılmasını rica ederim.

Öz :

Yabancı uzmanlara verilen hüviyet cüzdanlarının ikamet tezkereleriyle değiştirileceği hakkında.

Ş. IV.

Sayı : 10389/18278

18/7/937 tarih ve 6127 sayılı yazımıza ektir.

Ecnebilerin seyahat ve ikametleri hakkında 2 mart 1331 tarihli muvakkat kanuna ek 20 mayıs 937 tarihli ve 3177 sayılı kanunun 2 inci maddesinin 1 inci fıkrası son bendi mucibince Hükümet. Hususî İdareler ve Belediyeler tarafından tetkikat ve vazife için celbedilen ecnebilere harç alınmaksızın ikamet tezkeresi verileceği tasrih edilmektedir. Bu gibi ecnebilerin hususî vaziyetleri göz önünde tutularak kendilerine bütün ecnebilere olduğu gibi Vi- lâyetlerce ikamet tezkeresi verilmeyip yukarıda tarih ve sayısı bildirilen yazımızdaki esaslar dahilinde yine Emniyet Müdürlüğüne hususî şekilde ihzar ettirilen ikamet tezkerelerinin verilmesi muvafık görülmüştür. 1 Eylül 1937 tarihinden itibaren mer'iyet mevkiine girecek olan mevzuubahis 3177 sayılı kanun hükümlerinin yerine getirilmesi için ecnebi uzmanlara bu tarihten evvel verilmiş olan uzman hüviyet cüzdanları «Ecnebi uzmanlara mahsus ikamet

tezkereleri» ile değıştirilecektir. Bir g na harca ve resme tâbi olmıyan bu tezkereler iki cins olup biri bizzat uzmanlara, diğeri bunların aileleri efradına mahsustur. Aile efradı t biri ancak uzmanın memleketimizde bir iř sahibi olmıyan karısı ile gene iř sahibi olmamakla beraber evli de bulunmayan 18 yaşını doldurmamış ecnebi çocuklara şamildir. Binaenaleyh:

1 — Kanun mucibince 1 Eylül 1937 tarihinden itibaren bir ay zarfında eski hüviyet cüzdanlarının değıştirilmesi için bu vesikaların sahiplerinden ve aileleri efradından yeniden alınacak ve arkalarına isimleri yazılarak izahatlı bir cetvele raptedilecek ve 3,50X4 eb’admda birer fotoğraflarının doğruca Emniyet U. Müdürlüğü ř. 4. Müdürlüğüne gönderilmesini,

2 — Bu fotoğraflar yapıştırmak suretile yeniden doldurularak mezkûr şube tarafından doğruca alâkadar dairelere gönderilecek yeni ikamet tezkerelerinin verilmesine ve eski hüviyet cüzdanlarının istirdadı ile iadesini,

3 — 1 Eylül 1937 tarihinden itibaren hizmete alınacak ecnebi uzmanlar hakkında ise kendilerine maccan  ikamet tezkeresi verilmek üzere 18/7/1936 tarih ve 6127 sayılı tamim mucibince muamele yapılmasını,

4 — Bu suretle verilecek uzman ikamet tezkerelerinin verildikleri tarihten itibaren bir sene için muteber olması lâzım geldiğinden bu müddetin nihayetinde yenilerde değıştirilmesi için sahiplerinin ve aileleri efradının Emniyet U. Müdürlüğünde bulunan fişlerde yazılı vaziyetlerinde bir değışiklik yoksa yalnız ikişer adet yeni fotoğraflarının ve vaziyetlerinde değışiklik varsa tekrar dolduru lacak fişlerde birlikte fazladan birer fotoğraflarının mezkûr U. Müdürlük ř. 4. Müdürlüğüne gönderilmesini,

5 — 4 sayılı fıkra mucibince tebdilen verilecek tezkerelerin sahiplerine tesliminde eski tezkerelerin istirdad olunarak mevzuubahis şube müdürlüğüne iadesini rica ederim.

19/8/937

Ş. IV.

Sayı : 10442/18279

Milli Müdafaa Vekâletinden alınan bir yazıda Askerlik mükellefiyeti hakkındaki 1111 sayılı kanunun 18 inci maddesi hükümlerinin yerine getirilmesi hususunda müsamaha gösterildiği ve bu yüzden yoklama kaçağı ve bekaya sayısının günden güne artmakta olduğu bildirilmektedir.

Zaman zaman gerek bizzat alâkadarlar ve gerek hususî ticaret ve sanayi ve ziraat müesseseleri sahipleri nez- dinde yapılacak yoklamalarla askerlik çağında olan va tandaşların usulü dairesinde nüfus hüviyet cüzdanı sahibi olup olmadıklarının ve cüzdanlarında askerlik muamelelerine ait kayıtların bulunup bulunmadığının tet- kikle Nüfus cüzdanlarında' askerlik muamelelerine ait kayıtlar bulunmıyanlar veya bu gibi kimseleri kullananlar hakkında mezkûr 1111 sayılı kanunun 18 inci maddesinde musarrah cezanıp. tatbiki için gereken kanunî takibatın yapılmasını ve kanun hükümlerinin yerine getirilmesinde bir gûna müsamaha gösterilmemesini rica ederim.

Bilgi olarak U. Müfettişliklere ve gereği için bütün Vilâyetlere yazılmıştır.

23/8/937

Hariciye Vekâletinin 1/1/937 gün ve Üçüncü D. U. Müdürlüğü Ş. 2. 24584/3439 sayılı yazı sureti:

Tahrandaki Murahhas heyetimiz başkanı Bay Cemal Hüsnüden alınan telgraf da İran Millet Meclisini kendisinin ziyareti esnasında Meclis Reisinin Meclis kütüphanesine Türkçe gazete, risale ve neşriyatın gelmediğinden teessürle bahsettiği beyan edilerek resmî ve gerek hususî muvafık görülen gazete, risale ve neşriyatın İran Millî

..... 962

Meclisi kütüphanesine gönderilmesinin temini rica edilmektedir.

İstenilen gazete ve risalelerden münasip olanların İran Milli Meclisi kütüphanesine gönderilmesine ve sonunun bildirilmesine delâletlerinizi rica ederim.

13/7/937

Tekaüt ve yetim aylıkları

1/7/937 den 1/9/937 ye kadar İç Bakanlıkça işi biten
emekli ve öksüzler maaşı tahsis listesi:

Memuriyet ve ismi	Nev'i tahsis
İbriktepe nahiyesi müdürü Hasan Tahsin	Yetim
Bursa nüfus müdürlüğü eski kâtibi ve İnhisar- lar Ankara Başmüdürlüğü İmalât kontrolörü Faik Ulaş	Tekaüd
Beypazarı nüfus memurlarından mütekait Ali	Yetim
Petürge Hususi Muhasebe memurlarından mü- tekait Faik	»
Aydın Hususi Muhasebe eski maaş, masraf kâ- tibi Şerif	»
Hunut nahiyesi nüfus memuru Akif Coşkun	Tekaüd
Eski Yeniköy D. Muhasebeciliğinden emekli Mehmed Hilmi Soysallı	Yetim
Çan nahiyesi müdürlüğünden istifaen açıkta ölü Kemal	»
Yozgat nüfus müdürü Tevfik Özel	»
Sertaç nahiyesi müdürü ölü Salih Hayri	»
Elbeyli nahiyesi müdürü İhsan Erdal	»
Kağızman Hususi Muhasebe eski memuru Rüştü	»
Sivas Hususi Muhasebe tahsildarı Osman Akyurt	Tekaüd
Mülga Dahiliye Nezareti Mektubi kaleminden mütekaid Mehmet Fuat	Yetim
Edirne merkez kaymakamı Zihni	»
Lâdik nüfus memuru Abdullah Zühtü Yılmaz	»
Muş mutasarrıfı İbrahim Ethem	»

Memuriyet ve ismi	Nev'i tahsis
Bünyan kaymakamı Mehmet Şükrü	Tekaüd
Hesap İşleri M. Varidat Ş. İcmal kâtibi Emin Kutlu	»
Bakırköy B. T. Ş. tahakkuk memur ve kâtibi Salâhattin Evren	»
Fatih dairesi evzan ve damga memurluğundan emekli Mehmed	Yetim
Mordoğan nahiyesi eski müdürü ölü Behzat	»
Boğazlıyan Hususi Muhasebe memuru İbrahim Özmen	»
Gümüşane valisi Hilmi Ocaklı	Tekaüd
Garzan nüfus memurluğundan mütekait Hüseyin	Yetim
Mardin eski mutasarrıfı ölü general Aziz	»
Kavaklı Hususi Muhasebe memurluğundan mütekait Hasan	»
Şarki Karaağaç nüfus memurluğundan Vekâlet emrinde Hamdi Yılmaz	Tekaüd
Diyarbakır nüfus müdürü mütekait Abdülvehap	Yetim
Gölbaşı nahiyesi müdürü Mehmed Sami	Tekaüd
Derinkuyu nahiyesi müdürü Halil	»
Rize valisi Cevdet Ertuğrul	»
İnegöl tahrirat kâtipliğinden mütekait Mustafa Nazmi	Yetim
Darülaceze mübayaa ve tahsil memuru Şabaş Cemil Demirci	»
İsparta Hususi Muhasebe varidat kâtibi ölü Ömer Naci	»
Gülbağçe nüfus memurluğundan mütekait Ahmed Kâmil	»
Çanakkale Hususi M. müdürü Salih Tuna	Tekaüd
Mülga İaşe müdüriyeti muhasebeciliğinden mütekait İsmail Rifat	»
Gülнар kaymakamı Hayrı Batır	»
Erzin nahiyesi eski müdürü Ölü Zeki Kaya	Yetim

Memuriyet ve ismi	Nev'i tahsis
Uşak eski kaymakam vekili Ali Sabri	Tekaüd
Ardahan mutasarrıflığından ve Ankara mebus- luğundan mütekait Talât	»
Iğdır nüfus memurluğundan mütekait Ölü Hayrettin	Yetim
Trabzon Hususi Muhasebe tahsildarı Mahmut	Tekaüd
Polos nahiyesi nüfus memuru ölü Yunus Şiray	Yetim
Hakâri mektupcusu ölü Agâh Kalcı	»
Sarıyer nüfus memuru ölü Ahmet Necati	»
Esbak İaşe Umum Müdür muavini Zekeriya Mazlum Alaybek	»
Silifke nüfus memuru ölü Naci Levent	»
Eminönü nüfus kâtibi Rifat Yüksek	Tekaüd
Gazi Antep eski Hususi Muhasebe tahsildarı Mehmed Ali	»
İstanbul Hukuk İşleri tetkikitabiiyet memuru Ahmed Cemalettin	Tekaüd
Beyoğlu dairesi eski Muhasebe Kalemi kâtibi Abdullah Zühtü Dileksiz	Yetim

Makaleler

Memur Rejimleri

II— Belçikada memur rejimi

II

BİR MEMUR STATÜSÜ LÜZUMU

Belçikada memurların hukukî vaziyetini gösteren mevzuata umumî bir nazar attettikten sonra devlet memurlarının bugünkü vaziyeti üzerinde bir lâhza durmak faydalı olacaktır.

Belçikada memurların ayrı ayrı statülere tâbi olması uzun müddet münevver fikirleri işgal etmiş bir meseledir.

Filhakika Kral kararnameleri her dairenin dahilî teşkilâtını ve memurlarının hukukî vaziyetini tesbit ederken bir ana prensibi esas ittihaz etmiş değildir. Bir idare ile diğeri arasında bu bakımdan hatırı sayılı ayrılıklar mevcuttur.

Bazı kanunlar bir kısım memurlar hakkında etraflı bir statü tesis etmiştir. Askerî ve adlî teşkilât mensuplarının statüleri buna bir misaldir.

Fakat bunlar istisnâ vaziyetlere inhisar etmiş bulunmaktadır.. Devlet memurunun kalitesi telâkkisi bir kariyer tesis ve garantiler temin eden münsecim bir rejimi istilzam eder. Bu vahdet ve insicam memurlar için bir adalet ve hakkaniyet şartı, devlet için de bir nizam ve vuzuh alâmetidir.

Bir çok Kral dekreleri bu vahdet ve insicamı temin ga-

(1) Baş tarafı geçen sayıda çıkmıştır.

yeşile hazırlanmışlardır. Yukarıda mevzuubahs ettiğimiz diisplin talimatnamesi ve muhtelif memuriyetlerin içtimai hakkındaki 5 şubat 1935 kararnamesi bunun güzel bir misalidir.

Maaş baremini tesbit eden Kral dekreleri ayni endişeden doğmuştur. Fakat şurasını da itiraf etmek lâzımdır ki meslekler arasındaki ahengi tanzim edememiş ve çok noksan kalarak hakikî gayesine vâsıl olamamıştır.

Bazı nezaretlerde ve dairelerde meselâ, Maliye, Posta ve Telgrafın memurun mevzuatı meslekteki bütün memurları şümulü içine almıştır. Fakat ekseri dairelerde bu statüler ya parça parçadır veya hiç yoktur.

Her iyi idarenin ayrılmaz ve ilk şartı olan tayin keyfiyeti muhtelif kaidelere tâbi kılınmıştır.

Stajda ayni tehalüf mevcuttur.

Terfi bazı dairelerde kıdam esası üzerine, diğer bazı dairelerde seçme esasına ve takdir hakkına istinaden yapılmaktadır.

Bu itibarla bugün kabul edilen bir hakikat varsa o da Belçika Devlet memurları için tek bir statü yerine her daireye göre, hattâ her dairenin muhtelif tip memurlarına göre mütehavvil bir kaideler topluluğunun mevcut oluşudur.

Devlet memurları için ayni esaslı prensiplerden hareket eden bir statünün lüzum ve ehemmiyeti bugünün mevzuu değildir. Bir çok sene evvel Belçikada memurların hukukî vaziyetlerini tayin ve tesbit etmek için teşebbüsler yapılmıştır.

1894 de Paul Jonson ve Berge grubu tarafından «Krallık memurlarının vaziyetini tanzim eden bir kanun» teklif edilmiştir.

Bu teklif 1895 de Vanderveld ve arkadaşları tarafından tadil ve yeniden ileri sürülmüştür.

Bu teşebbüslerden müsbet bir netice çıkmamıştır.

Harpten sonra hristiyan demokrat grubu müteaddit teşebbüsler yaptı. En nihayet 30 haziran 1936 da bir proje tevdi etti.

Belçikada memur statüsünün ehemmiyeti hakkında umumiyetle hâkim olan kanaat şudur:

Bütün İdarî reform hareketleri her şeyden evvel devlet memurlarının statüsü işini tanzim ile başlayabilir. Zira İdarî reform her şeyden evvel bir insan meselesidir. Âmme hizmetlerinin yirminci asrın yeni telâkkisi ile işleyebilmesi için ancak kalite ve karakter itibarile dünkü memur zihniyetinden ayrı bir kafa ile çalışan insanlara ihtiyaç vardır.

İdarî hiyerarşi dahilindeki memurların tayin şeraitini tanzim, devlet memurlarının vazife ve mükellefiyetlerini ve hukuk ve salâhiyetini tesbit, mesleklerinin istikrarını ve hukukî garantilerini ihzar etmek ve bu âmme hizmeti mefhumunu canlandırmak ve hayata maletmek için bir zaruret ifade eder.

Statünün moral ve psikolojik ehemmiyeti aşikârdır.

Devlet memurlarına çalışacakları işlerde itimad ve emniyet verecektir. İhtisas hususunda kat'î adımlar atacak, iş bölümünün sanayide ve hususî teşebbüslerde elde ettiği faydaların umumî idarelerde de istihsalini mümkün kılacaktır. Efkârı umumiye devlet işlerinde daima randıman alınamadığından şikâyet etmekte, memurlar bu işlerden mücrim sayılmaktadır. Halbuki, bu memurların henüz hukukî vaziyetlerini tayin ve tesbit eden, memleketin idaresinde hâkim ve şuurlu bir vazife görmesini hazırlayan umumî bir «Code» den mahrum olduğu unutulmamalıdır.

Hiç şüphesiz ki memur statüsünden İdarî ıslahat bakımından tam bir şifa beklemek bir hayaldir. Ayrıca idarenin teknik teşkilâtını ıslah, iş şartlarını tadil ve maaşları yeniden tanzim lâzımdır.

Fakat unutulmamalıdır ki bir memur statüsü bir teşkilât reformunun tahakkuku için en müsait hukukî ve moral bir muhit hazırlamakta ve idare espirisinde yeni bir ufuk açmakta gecikmiyecektir.

Belçikada toplu ve münsecim bir memur statüsü hazırlamak hususunda sarfedilen gayretlerin en kıymetlisi son bir kaç ay içinde ortaya atılan bir proje olmuştur.

Yukarıda etüdümüzün birinci kısmında mevzuatı tetkik ederken gördük ki Belçikada memurların hukukî vaziyetlerini tayin, tesbit salâhiyeti kanunu esası tarafından icra uzvuna verilmiştir. Binaenaleyh memur statüsünü vazedecek makam teşri uzvu değil Kraldır. Bu sebeple Kral dekresi en tabîî ve en kanunî bir statü şeklidir.

İşte hazırlanan bu proje de bir Kral dekresi projesidir. Bu rapor «Commissaire Royale» Louis Camu'nun teşebbüsü ve başkanlığı altında Prof. Lespes, M. Soudan, Prof. Velge, Prof. Boon, Prof. Dyor ve diğer bazı zevat tarafından hazırlanmıştır.

Belçikadaki memur rejiminin tekâmülünü takib ve bu günün hâkim kanaatini tebarüz ettirmek bakımından herhalde faydalı olan bu raporu nakledeceğiz.

DEVLET MEMURLARININ STATÜSÜ HAKKINDA KRAL DEKRESİ PROJESİ

Birinci Fasl

DEVLET İDARELERİ PERSONELİ

Devlet Ajanları

Birinci kısım

Madde 1 — Devlet ajanı sıfatı, hizmetini devlet idaresine arzeden her şahsa tanınmıştır. Kral kararnamesinde sarahaten tayin edilen âmmе idareleri veya müesseseleri, tamamen veya kısmen, devlet idarelerinden maduttur.

Madde2 — Bu kararnamenin hükümleri valiler, kaymakamlar, Üniversitelerin ve İlmî müesseselerin İlmî personeli, nezaretlerin hususî kalemlerinde çalışan kimseler için kabili tatbik değildir.

Madde 3 — Devlet ajanları için üç derece mevcuttur:

- a) Memurlar kategorisi. Bunlar Kral tarafından tayin edilirler.
- b) Müstahdemler kategorisi. Bunlar Kral tarafından

verilen salâhiyet üzerine Nazırlar tarafından tayin edilirler.

e) «Prepose» ler kategorisi. (Bunların lisanımızda tam karşılığını bulamadığımız için «tâli memurlar» diyebiliriz. Gümrük kolcusu, orman bekçisi ve saire gibi).

Bunlar Kral tarafından verilen salâhiyete tevfikân alâkadar idarelerin şefleri tarafından tayin edilirler.

Madde 4 — Meclisi Nüzarın mütaleası üzerine Kral tarafından yapılan teşkilât talimatnameleri her vazife için tatbik edilecek tayin şekillerini tesbit eder.

ikinci kısım

YARDIMCI PERSONEL VE MUVAKKAT PERSONEL

Madde 5 — Bir teşkilât talimatnamesi, yardımcı personel tarafından yapılan işleri tayin eder.

Madde 6 — Muvakkat ajanlar ancak muvakkat bir müddet kaydile ve fevkalâde işler için anğaj a edilebilir.

Madde 7 — Bu statünün haklarında sarahaten tatbik edilebilecek ahkâmı müstesna olmak üzere, iş mukavelesi hakkında kanunlardan doğan kaideler muvakkat ajanlar ile idare arasındaki münasebetleri tanzim ve idare ederler. Ezuümle:

1— Taraflar arasında mütekabil haklar ve mükellefiyetler ve bunların netayici olan muhtelif vaziyetler.

2— Konjeler ve saire.

Fasıl — II

VAZİFELER

Madde 8 — Devlet ajanları, her halükârda, devlet menafimi muhafaza ile mükelleftirler. Mensup oldukları idarede mer'î olan nizamname ve talimatnamelerle kendilerine tahmil edilen hizmet mükellefiyetlerini bizzat ve ihtimamla yapmağa mecburdurlar.

Hizmete ait emirleri harfiyen icra ederler ve vazifelerini gayret ve sadakatle görürler.

Madde 9 — Mafevkleri, mesai arkadaşları ve madunları ile olan hizmet münasebetlerinde olduğu gibi halk ile olan temaslarında da azamî nezaket göstermeğe mecburdurlar. Hizmetin menafime taallük eden hususatta, mümkün olan mütekabil yardımı yapmakla mükelleftirler.

Madde 10 — Resmî vazifelerinde olduğu gibi, hususî hayatlarında da halkın itimadını selbedecek veya işgal ettiği vazifenin şeref ve haysiyetine halel verecek harekâttan tevakkî etmeğe mecburdurlar.

Madde 11 — Krallığa, Belçika milletinin müesseselerine ve kanunlarına ve müesses otoritelere karşı gelecek hiç bir faaliyete iştirak edemezler.

Madde 12 — Vazifeleri icabı malûmattar oldukları ve gerek mahiyetleri icabı ve gerekse âmirlerinin emirleri ile mahrem telâkki edilen hususâtı ifşa etmeleri memnudur. Bu memnuiyet memuriyetten ayrılan devlet ajanları için de tatbik olunur.

Madde 13 — Doğrudan doğruya veya mutavassıtlar elile vazife haricinde de olsa, yaptıkları âmme hizmeti sebeble kendilerine verilen hediye, ikramiye ve diğer herhangi bir menfaati kabul edemezler.

Madde 14 — Devlet ajanları idarenin kendisine tevdi ettiği hizmetleri hüsni ifa bakımından âmirlerine karşı mes'uldür. Devlet ajanları, bu bakımdan, vazifelerini ifa esnasında tesadüf edecekleri suiistimalleri önlemek, kanunlara ve nizamlara karşı yapılacak ihmal ve tecavüzleri bastırmakla mükelleftirler.

Âmir verdiği emirden dolayı mes'uldür.

Madde 16 — Yukarıdaki maddelerin ihlâli, vaziyetin icaplarına göre, Ceza Kanunlarının tatbiki bertaraf etmeksizin, memurun 78 inci maddede gösterilen inzibati cezalardan birile tecziyesini müstelzimidir.

Madde 16— Bu faslın ahkâmı daimî ve muvakkat ajanlar için müşterektir.

Fasıl — III

TAYİN

Birinci kısım

Tayin İmtihanları

Umumî hükümler:

Madde 17 — Kabul şeraitini haiz olmıyan ve müteakip' maddelerle gösterilen kabul imtihanlarını muvaffakiyetle vermiyen hiç bir kimse devlet ajanı tayin olunamaz.

Madde 18 — Kabul şeraiti Kral tarafından tesbit edilir.

Aşağıda gösterilen şeraiti haiz olmıyan namzetler imtihana alınmazlar.

- 1— Belçika doğumlusu olmak.
- 2— Ahlâkan mazbut ve dürüst olmak.
- 3— Medenî ve siyâsî haklardan mahrum bulunmamak.
- 4— Askerliğini yapmış olmak.
- 5— Muayyen yaş haddini tecavüz etmiş bulunmamak, memurlar için 30

yaş.

Müstahdemler ve «talî memurlar» için 25 yaş.

- 6— Bir diplomaya malik olmak.

a) Memur namzetleri için yüksek tahsil.

b) Müstahdemler için yüksek derecede orta tahsil veya ecole normale veya technique'den mezun olmak.

c) «Talî memur namzetleri için ilk veya meslekî tahsili olmak.

Bununla beraber, diplomaları ne olursa olsun, müstahdemler veya talî memurlar beş yıl hizmetten sonra staj ve kabul imtihanına tâbi tutulmaksızın bir derece yüksek memuriyete tayin edilirler.

Bu vaziyette namzetlerin «çok iyi» sicil almaları, kabul konkurlarına ayrılmış olmaları şarttır.

Madde 19 — Kabul imtihanları Kral tarafından tertip olunur.

Aşağıdaki şeraiti haiz olmıyan namzetler devlet ajanı tayin olunamazlar.

a) Devlet sıhhiye dairesi tarafından yapılan sıhhi muayene neticesinde tamüssıhha olduğu tebeyyün etmek.

b) Staj kabul konkurlarına girmeye hak kazanmak.

c) İdarede muayyen bir mülâzemet devresini muvaffakiyetle bitirmek.

d) Kati kabul imtihanında muvaffak olmak.

Madde 20 — Bununla beraber Kral Heyeti Nüzarn

mütaleasım almak suretile, bu fasılda yazılan şartların kâffesinden veya bir kısmından ilmi, artistik ve teknik bakımdan yüksek kültür sahibi kimseleri muaf tutabilir. Fakat bu istisna ancak hizmetin zaruretleri karşısında yapılabilir.

Bu faslın hükümleri müstemleke ajanlarına ve mütekaitlerine, bu statünün ihtiva ettiği manaya uygun olarak Kral tarafından devlet ajanı olarak tayin edilecek olan adli ve askerî memurlara kabili tatbik değildir.

Madde 21 — 14 üncü maddenin hükmü bu fasıl için de kabili tatbiktir.

Staj için müsabaka imtihanları:

Madde 22 — Staj için müsabaka imtihanları bu faslın ikinci kısmındaki ahkâma tevfiқан teşkil olunacak «tayin daimi kitabeti» huzurunda yapılır.

Bu müsabaka imtihanlarına kaydı kabul şeraiti Kral tarafından tesbit edilir.

Madde 23 — Bu müsabaka imtihanlarının mevzuları ve usulleri Kral tarafından tesbit olunur.

Staja kabul konkuru bir olgunluk denemesidir. Esas maksadı nazmetlerin bilgisini öğrenmek değil, daha ziyade bilhassa memur namzetlerinin fikrî kabiliyetlerini ve zihnî formasyonlarını anlamaktır.

Bu müsabaka imtihanları biri tahrirî, biri de şifahî olmak üzere iki denemeden ibarettir.

Şifahî deneme muayyen mevzulara inhisar eder ve umumî not yekûnundaki ehemmiyeti tayinin yapılacağı hizmetin teknik karakterine göre tahavvül eder.

Madde 24 — Müsabaka imtihanları hizmetin icabatma göre ve muayyen iş miktarı için tertip edilir. Lüzumu olan iş miktarı, müsabakanın tarih, mahal ve şeraiti Moniteur (Resmî Gazete ile) vasıtasile halkın ıttılama vazolunur.

Madde 25 — Müsabaka nihayet bulur bulmaz iştirak eden herkes kazandığı neticeyi Öğrenebilir.

Madde 26 — Muvaffak olmuş namzetlerin aldıkları neticelerin tafsîlâtı, kat'î kabul halinde, sicil dosyasına geçirilir.

Madde 28 — Staja kabul müsabaka imtihanlarının tayin ettiği dereceye göre yapılır. Şahsî tercih sebepleri için teşkilât talimatnameleri tarafından vazolunan hükümler bundan müstesnadır.

Staj:

Madde 29 — Derece sırasile tasnif edilen namzetler muvakkat bir mülâzemet devresine tâbi tutulurlar. Bu müddet:

- a) Memur namzetleri için üç.
- b) Müstahdemler için iki.
- c) Tâlî memurlar için bir senedir.

Madde 30 — Tayin salâhiyetini istimal eden makam fevkalâde hallerde bu normal, staj müddetini bir sülüs müddet daha uzatabilir.

Madde 31 — Stajyer, hukuk ve vazife bakımından hakikî ajan gibidir.

Madde 32— Her üç ayda bir stajiyerin vaziyeti bulunduğu idarenin şefi veya şefleri tarafından bir raporla Müdürler Enuümenine gönderilir. Bu raporun şekli ve bu rapor hazırlanırken riayet olunacak kıstaslar Kral tarafından tesbit edilir. Stajın sonunda Müdürler Enuü- meni raporların heyeti mecmuası üzerinde müzakerede

..... 974

bulunur. Ve stajyerin ya kat'î kabul imtihanına girmesine muvafakat eder veya hizmetine nihayet verilir.

Bununla beraber, stajyerin hizmete yaramadığına veya yaramıyacağına kâfi derecede kanaat getirilmiş ise staj müddeti esnasında da bu ikinci şekle müracaat mümkündür.

Madde 33 — Stajın müddeti stajyerin gireceği derecedir.

Kat'î kabul imtihanı:

Madde 34 — Kat'î kabul imtihanı teşkil olunacak, «tayin daimî kitabeti» huzurunda yapılır.

Madde 35 — Bu imtihanın tâbi olacağı metod ve mevzular Kral tarafından tesbit edilir.

Bu imtihanın gayesi stajyerin öğrendiği idari bilgileri ve meslekî kabiliyetini anlamaktır.

Madde 36 — Bu imtihanda muvaffak olan namzetler kadrolara daimî olarak kabul olunurlar. İmtihanda neticelere göre aldıkları derece sırasile ve üç aylık raporlar münderecatı hesaba katılmak üzere meslekî kabiliyet ve ehliyetleri için yapılacak tasnif, terfilerinde esas olur.

ikinci kısım

Tayin daimî kitabeti:

Madde 37— Tayin daimî kitabeti Kral tarafından tayin edilen Devlet Şûrası Mülkiye Dairesinden bir aza tarafından daimî sekreter sıfatile idare olunur. Bu vazife müddeti beş senedir ve yeniden tayin caizdir.

Madde 38 — Daimî sekreter devlet ajanlarını tayin vazifesile mükelleftir.

İmtihanların pratik teşkilâtı sekreter tarafından tanzim edilir. İmtihanların intizam içinde cereyanına nezaret eder.

Sekreter vazifesi hakkında hükûmete senelik rapor

"verir. Bu rapor devlet ajanlarının iyi tayinleri hakkında her nevi faydalı teklifleri ihtiva eder.

Madde 38 — Bu büroya icap ederse, daimî sekreterin teklifi ile Kral tarafından iki kâtip daha tayin edilir.

Muavin sekreterlerin vazifeleri daimî sekreterle beraber nihayet bulur.

Madde 39 — Hususî zaruretlerin icaplarına ve daimî sekreterin fikrine tebaan muayyen imtihanlar için Kral tarafından muvakkat memurlar tayin olunur.

Madde 40 — Tayinin yapıldığı vazife ne olursa olsun jüri şu kimseleri ihtiva eder:

1— Bir reis, bu daimî sekreterdir. Bir sekreter muavini veya muvakkat sekreterin müzakerede reyleri vardır.

2— Kral tarafından her imtihan için tayin edilen ve daimî sekreter huzurunda yemin eden en az dört aza.

Kral daimî sekreterin inhası üzerine bir veya müteaddit aza tayin eder.

Madde 41 — Jürinin azası her imtihanın mahiyetine göre değişir.

Madde 42 — Tayin daimî sekreterliği Brükseldedir. Daimî sekreterin kararile Krallığın diğer bir şehrine nakledilebilir.

Madde 43 — Staja kabul konkurları için jüri azası şunlardır:

a) Memurların tayini için:

Müdürler encümeninden bir aza;

Yüksek tedrisattan üç profesör.

b) Müstahdemlerin tayini için:

Bir memur;

Orta tedrisatın yüksek kısmından üç profesör.

c) Talî memurların tayini için :

Bir büro şefi;

Üç ilk veya orta mektep muallimi.

Madde 44 — Kat'î kabul imtihanları ve terfi imtihanları için jüri azası şunlardır:

..... 976

a) Tayinin vıkkubulduđu dairenin umumî kâtibi, yahut müstahdem ve tâli memur namzetlerin tayini mevzuu bahsolduđu zaman:

b) Aynı daireden iki memur;

c) Staja kabul konkurları için kabul edilen tedrisat derecesinden bir profesör.

Fasıl — IV

MEMURİYEDE DÜHUL

Madde 45 — Devlet ajanı sadakat yemininden sonra memuriyete girmiş addedilir.

Madde 46 — Yukarıdaki madde ile istenilen yemin 20 Temmuz 1831 dekresinin ikinci maddesi ile tesbit edilen şekilde cereyan eder.

Madde 47— Müstahdemler ve tali memurlar Kral tarafından tayin olunan umumî müdür veya umumî kâtibin huzurunda yemin ederler. Memurların sadakat yemini Nazırın huzurunda olur.

Madde 48 — Tayin ayında bu yemin ihmal edilirse tayin, makabline şâmil olmak üzere iptal edilir.

Fasıl — V

DEVLET AJANLIĞI SIFATİLE UYMIYAN İŞLER

Madde 49 — Devlet ajanlığı sıfatı ile gerek bizzat, gerek bilvasıta yapılan ve mahiyeti icabı çalıştığı hizmet ile gayri kabili telif olan veya bulunduğu vazifenin şeref ve haysiyetine münafı olan her türlü meşguliyetler imtizaç edemez.

Madde 50 — Bundan başka devlet ajanlığı sıfatı ile velevki parasız olsun, kâr gayesile işliyen hususî işlerde hizmet veya vekâlet kabul etmek gayri kabili telifdir.

Bununla beraber bu hüküm vesayet işlerine teşmil olunamaz. Yine aynı surette idare namına hususî teşeb-

büslerde yapılan fahrî vekâlet hususları bu hükümden müstesnadır.

Madde 51 — Aynı surette devlet ajanlığı sıfatile vilâyet ve kommün vekâletleri de birleşemez.

Madde 52 — Bu faslın hükümleri aslı ve stajyer ajanlar için müşterektir.

Fasıl — VI

MÜDÜRLER ENCÜMENİ

Madde 53 — Müdürler encümeni mecburî olarak umumî memurları ihtiva eder.

Nazır bunlara bir veya bir kaç şef ilâve edebilir. Bunların adedi üçü tecavüz edemez. Vazifeleri iki sene olarak kabul edilmiştir. Tekrar tayin caizdir.

Madde 54 — Bu statü ile tanınmış hususattan maada, müdürler encümeni staj, sicil ve terfî hususunda yüksek murakabe salâhiyeti ile mücehhezdir. Umumî kâtibin riyasetinde ve onun gaybubetinde umumî kâtip tarafından encümen içinden tayin edilen bir vekil riyasetinde çalışır.

Fasıl — VII

SİCİL

Madde 55 — Sicil direktöre kadar bütün aslı memurlar için mecburidir. Gayesi idareyi, ajanın ehliyet ve kabiliyeti, randımanı ve kıymeti hakkında tenvir etmektir.

Madde 56 — Her ajan, yerinden ayırmadan, kendi sicil dosyasından malûmat alabilir.

Madde 57 — Sicil dosyası bütün filî münasebetleri veya takdirî anasını teşkil edebilecek bütün müşahedeleri ihtiva eder.

Bununla beraber bu münasebet ve müşahedeler ancak vazifenin icrasından veya hususî hayatın vazife ile olan münasebetlerine inhisar eder.

Madde 58 — Sicil dosyası altı aylık bir muayeneye tâ-

bidir. Bu muayenenin neticesinde en yakın âmir bir sicil bülteni doldurur.

Bu bültenin şekli ve tâbi oluağı kıstaslar Kral tarafından tayin ve tesbit edilir.

En yakın âmir bültendeki anasını müşahhas bir halde göstermek için şu tabirleri kullanır:

«Fevkalâde» — «Çok iyi» — «İyi» — «İyiye yakın» — «Kâfi» — «Orta» — «Fena».

Her not için bir numara verilebilir: 18, 19, ve 20 «fevkalâde» ye, 16, 17 «çok iyi» ye, 14 ve 15 «iyi» ye, 12 ve 13 «iyiye yakın» a, 10 ve 11 «kâfi» ye, 8 ve 9 «orta» ya, 7 ve aşağısı «fena» ya tekabül eder.

Madde 59 — Sicil bülteni dairenin âmiri tarafından tetkik ve tasdik edilir.

Madde 60 — Bu notların tayini tâli memurlar için Kral tarafından tayin edilen umumî müdür veya umumî kâtip, memurlar ve müstahdemler için müdürler encümenine aittir.

Madde 61 — Nottan alâkadar haberdar edilir. Alâkadarların yapılan tekliflere uygun olmıyan her karardan malûmatı olacaktır.

Fasıl — VIII

MAAŞ, ÜCRET VE DİĞER TEDİYAT

Maaş:

Madde 62 — Her vazifeye tahsis edilen asgarî ve azamî maaş miktarı ve bunların artırılması Kral tarafından tayin edilir.

Maaş Kral tarafından tayin edilen bir hayat standardı endeksi üzerine tahavviil eder. Bu miktar asgarî hayat derecesinin dununa asla düşürülemez.

Madde 63 — Maaşları tesbit eden baremler işin mahiyeti, işi görenin ehliyeti, iş müddeti ye haiz olduğu mesuliyetin derecesi hesaba katılarak tayin edilir.

Madde 64 — Her vazifeye tahsis edilen maaş azamisi

silsilei meratip itibarile daha yüksek vazifelere muhassas maaşların aşağı derecelerinden müstakildir.

Madde 65 — Hiç bir vaziyette derecenin ilerlemesi ajanın maaşını azaltmağa matuf olamaz.

İkinci kısım

İkramiye ve tazminat:

Madde 66 — Aile tazminatının miktarı Kral tarafından tayin edilir. Bu tazminat doğum tazminatı ve aile ikramiyesi olarak iki kısma ayrılır.

Madde 67 — Bundan başka, Kral diğer tazminat ve ikramiyeleri ve bunların miktarını tayin ve tesbit eder.

Meselâ askere alınanlara verilecek tazminat, veya hasta, yaralanma dolayisile vazifesinden gaybubet edenlere verilecek tazminat gibi.

Fasıl — IX

TERFİ

Madde 68 — İki türlü terfi vardır:

1 — Derece terfii.

2 — Maaş terfii.

Bunlar da:

a) Memurlar için; müdürler encümeninin mütaleası üzerine Nazırın teklifi ile Kral tarafından.

b) Müstahdemler için; müdürler encümeninin teklifi ile Nazırlar tarafından.

c) Tâli memurlar için umumî müdür veya umumî kâtip tarafından.

Birinci kısım

Derece terfii:

Madde 69 — Derece terfii ajanı idari hiyerarşide yükseltir. Bu ancak münhal vukuunda ve her üç kategorinin hudutları dahilinde olur.

..... 980

Madde 70 — Derece terfii ajanlara, sicilleri itibarile ehliyet ve kabiliyetlerine göre tatbik edilir.

Madde 71 — Bir derecede iki sene bulunmadan daha yüksek dereceye terfi caiz değildir.

Madde 72 — Münhal vazifelerin başka türlü doldurulması mümkün olmadığı ve yahut fevkalâde kıymeti haiz ajanları ehemmiyetleri görülen hizmetlere getirmek zarureti karşısında kalındığı zaman bundan evvelki madde istisnâ olarak tatbik edilebilir.

Madde 73— Derece terfii için Kral tarafından tâli imtihanlar tertip olunur. Bu imtihanlar «tayin daimî sekreteri» nin huzurunda yapılır. Bu imtihanlarda alman neticeler sicil dosyasına konur.

Madde 74— Müstahdem ve tâli memurların derece terfileri hakkındaki teklifler dairenin personelinin ıtlasına vazolunur. Bu personelin azası on gün zarfında müdürler encümenine talep ve itirazda bulunabilirler.

İkinci kısım

Maaş terfii:

Madde 75 — Maaş terfii kıdem ve sicil esası üzerine müessesistir.

Maaş terfileri baremleri tesbit eden kararnamele tarafından mevzu muayyen müddetlerden sonra ve müteakiben yapılır. Kıdem müddetleri, Kral tarafından tayin edilen bir nisbet üzerine, sicil bültenindeki nota göre mütehavvildir.

Fasıl — X

İNZİBATÎ REJİM

Birinci kısım

Cezalar:

Madde 76 — İnzibatî cezalar şunlardır:

1— İhtar;

- 2— Tevbih;
- 3— Tekdir;
- 4— Maaş kat'ı;
- 5— Mecburî nakil;
- 6— Vekâlet emrine alma;
- 7— Maaş tenzili;
- 8— Derece tenzili;
- 9— Müstafî addedilme;
- 10— Azil.

Madde 77 — 78 inci maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarındaki inzibatî cezalar en yakın âmir tarafından verilir. Diğer inzibatî cezalar için en yakın âmir teklif salâhiyetini haizdir.

Bu cezalar tâlî memurlar için tayin salâhiyetini haiz olan makam tarafından verilir.

Memurlar ve müstahdemler için inzibatî cezalar mutlak surette müdürler encümeni tarafından teklif ve tayini yapan makam tarafından tayin edilir. Bununla beraber 78 inci maddede gösterilen 1 inciden 5 inciye kadar olan cezalar için Nazır daima ve re'sen karar verir.

Madde 78 — Alâkadarın müdafaası alınmadan hiç bir ceza salâhiyettar makama teklif edilemez.

Madde 79 — Her ceza sicil dosyasına kaydedilir.

Bu davaların neticeleri ne olursa olsun İdarî otorite inzibatî cezaların tatbikinde hâkimdir.

Fasıl — XI

ŞAHSÎ MES'ULİYET

Madde 80 — Üçüncü şahıslara karşı olan mes'uliyet- lerinden ayrı olarak, devlet ajanları, Kral tarafından tayin edilen hudut ve şartlar altında, hizmet vazifelerini, gerek kasden ve gerek ihmal ve dikkatsizlik neticesi olarak, yapmamak suretile sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı idareye karşı mes'uldürler. Para tazminatı şeklinde olan bu mes'uliyetin müeyyidesi inzibatî cezalara karşı tatbik olunan müracaat usullerine tâbidir.

..... 982

Prensip itibarile idarenin, ajanın fili dolayısıyla yaptığı, zararı telâfi eden bir tazminat teşkil etmez. Nazır, müdürler encümeninin teklifi üzerine mes'uliyeti tayin ve cezanın miktarını tesbit eder.

Madde 81 — Bundan evvelki madde muhasipler gibi bu bakımdan tamamen hususî ahkâma tâbi olan memurlara kabili tatbik değildir.

Fasıl — XII

İZİNLER

Madde 82 — Her devlet ajanı, stajyer olsun, muvakkat olsun, müddeti kıdeme göre ve Kral tarafından muayyen bir senelik mezuniyete müstahaktır. Bu müddet on beş günden aşağı ve bir aydan fazla olamaz.

Madde 83 — Kral tarafından tanzim edilecek teşkilât talimatnameleri şahsî vaziyetlere ve icabı hale göre izinlerin verilmesi şeraitini tesbit ederler.

Fasıl — XIII

VAZİFENİN İNKITAI ŞEKİLLERİ

Vazifeden ayrılma:

Madde 84 — Aşağıdaki haller terfi hakkı muhafaza edilmek üzere vazifenin inkıtasını gösterir:

1) Askere alınma esnasındaki kanunî müddet.

2) Hastalık veya malûliyet sebebiyle vazifeden ayrılma.

Bu vaziyette ayrılma keyfiyeti en aşağı 10 sene hizmette bulunan ajanlar için 3 ayı geçmemek şarttır.

10 seneden fazla ve 20 seneden az hizmette bulunanlar için 6 ay.

20 seneden fazla ve 30 seneden az hizmette bulunanlar için 9 ay.

30 seneden fazla hizmette bulunanlar için 12 ay.

3) Müsaadeye tâbi sendikal hizmetler için.

Madde 85 — 103 üncü maddenin dördüncü fıkrasın-

daki vekâlet emrine alınma tayin salâhiyetini haiz makamın kullandığı bir tedbirdir ki hizmetin veya halkın menfaati o ajanın idareden uzaklaştırılmasını müstelzim olduğu hallere inhisar eder.

Bununla beraber vekâlet emrine alınma üç ayı geçtiği takdirde salâhiyettar makam müdürler encümeninin mü- taleasım alır, ve bu tedbir inzibatî cezaların tatbikatına karşı müstamel müracaat usulüne tâbi olur.

ikinci kısmı

Açığa çıkarma:

Madde 86 — Devlet memurları şu hususlarda açığa çıkmış sayılır:

1) Vazifenin ilgası ile veya Kral tarafından tayin edilen şerait dairesinde vazifenin hizmet menfaati içinde tekaüde sevk.

2) Kral tarafından tayin edilen şerait dairesinde hususî vazife sebebile.

3) Hizmette kat'î ehliyetsizliğe müncer olmıyan, fakat 103 üncü maddenin 2 inci fıkrasında tesbıt edilen hudutları aşan bir müddet devam eden hastalık veya malûliyet sebebile.

4) Kral tarafından tesbit edilen şerait dairesinde şahsî saiklerle.

5) Askerî vazifesini ifa sebebile,

6) Müstemlekelerde bir âmme hizmetinde veya âmme menfaatine hâdim bir müessesede vazife görmek sebebile.

Madde 87 — Tekâüt hakkını kazanan hiç bir kimse açığa çıkarılamaz.

Madde 88 — Miktarı Kral tarafından tayin edilen intizar maaşları 105 inci maddenin 1, 2, 3 üncü fıkralarına tatbiki suretile evvelâ açığa çıkarma hallerinde verilebilir.

Vazifenin ilgası suretile vukubulacak açığa çıkarma hallerinde intizar maaşı, iki senelik açıktaki kaldıktan sonra vaktinden evvel tekaütlüğü kabul edilmiş hesabile taay-

yün eden miktar üzerinden verilir. 105 inci maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarını tatbik suretile açıkta kalan memurlar aile ve doğum tazminatlarından istifade ederler. Kendilerine verilecek miktar hizmette imiş gibi hesap edilir.

Madde 89 — Açıkta kalan her memur Nazırın emrinde kalır ve eğer meslekî ehliyetle malik ise, münhal vukuunda, kadroya alınır. Nazır tarafından tesbit edilen mühlet içinde kendisine teklif olunan vazifeyi kabul etmeğe mecburdur. Eski derecesini muhafaza eder.

Ucunçü kısım

Vazifenin kat'î inkıtarı:

Madde 90 — Aşağıdaki hallerde ajanlar vazifelerinden kat'î surette ayrılırlar:

- 1) Tayini kanunî olmıyan ajanlar.
- 2) Bu statünün 19 uncu maddesinin 1, 2 ve 4 üncü fıkraları ile tesbit edilen şeraiti haiz olmıyan ajanlar.
- 3) İzinli gaybubetlerinde mazeretsiz vazifesi başına dönmiyenler.
- 4) Meşru mazereti olmadan vara» esini terkedenden ve bu müddeti 10 günden fazla geçirenler.
- 5) Bu statünün 11 inci maddesine muhalif hareket edenler.
- 6) Meşru mazereti olmadan 108 inci maddenin ahkâmına riayet etmiyenler,
- 7) İkametgâh mecburiyetine riayet etmiyenler,
- 8) Kral tarafından tayin edilen ve medenî ve cezaî kanunların tatbiki vazifeden ayrılmayı istilzam eden hallerde.
- 9) Hizmette veya açıkta iken kanun ile tesbit edilen şerait içinde, bir malûliyetle düşar olarak daimî, muntazam ve tam hizmet yapamıyacak vaziyette olanlar.

10) İnzibati bakımdan azledilenler.

Madde 91— Şu haller de vazifeden kat'î surette ayrılmayı istilzam eder:

1) İstifa suretile.

Bu vaziyette, ajan hizmeti derhal terkedemez. En az bir ay evvel haber vermek mecburiyetindedir.

2) Kat'î surette anlaşılan meslekî ehliyetsizliği sebeble.

Bu ehliyetsizlik sicile tâbi ajanlar için iki defa fena sicil almak, sicille tâbi olmıyan ajanlar için müdürler encümeninde müzakere edilen Nazırın raporu ile taayyün eder.

Bu gibilere Kral tarafından tayin edilen şerait dairesinde bir aylık tazminat verilir.

3) Normal yaş hududu dolayısıyla tekaütlük suretile.

Fasıl — XIV

Memurin encümeni:

Madde 92 Her nezarette bir memurin encümeni tesis olunabilir. Bu enuümen, müsavi miktarda, Nazır tarafından tayin edilen aza ile devlet ajanları tarafından ve onlar arasından müntahap azadan mürekkeptir. Müzkere- de rey hakkı olmıyan umumî kâtip bu encümene riyaset eder.

Madde 93— Memurin encümeni Nazırın sevkettiği meseleler hakkında istişari mütaleada bulunur. Bu bakımdan, toplantıların tarihi ve ruznamesi Nazır tarafından tesbit edilir.

Madde 94— Encümenin ruznamesinde ancak hizmetin işleyişine ait meselelerle İdarî çalışma şeraitinin tetkik ve ıslahına müteallik hususlar bulunabilir.

Madde 95 — Encümen azasının intihap şekli ve çalışma müddetleri Kral tarafından tayin edilir.

..... 986

Fasıl — XV

Muvakkat ve nihaî hükümler:

Madde 96 — Bu statünün mer'iyeti tarihinde memuriyete giren devlet ajanları için tatbik edilecek hükümler mütemmim bir kararname ile tesbit edilir.

HAŞAN ŞÜKRÜ ADAL

=====

**Yüksekidare kadrosundaki memurların
tayinleri ve yetiştirilmeleri hakkında
Beynelmilel anket (*)**

TTI — MACARİSTAN

**Cevabı hazırlayan : Macaristan İdarî ilimler enstitüsü
Müdürü Prof. Zoltan Magyary**

(a) TARİF:

1) İdarî hiyerarşinin muayyen bir derecede mes'uli- yetini haiz memurlarını ihtiva eden ve Almanyada «Höhe- rer Verwaltungsdient» ve İngilterede «Adminstrative class» denilen yüksek kadrosuna mahsus memleketinizde umumiyetle müstamel bir tarif mevcut mudur?

Macarcada idari hiyerarşinin az çok bir mes'uliyet deruhde eden ve Almanyanın «Höherer Verwaltungsdient» ve İngilterenin «Adminstrative Class» tabirlerini hemen hemen karşılayan yüksek idare kadrosu için umumiyetle «Fogalmazöi kar» tabiri kullanılmaktadır.

2) Bu yüksek idare kadrosu ile idarenin diğer kademeleri arasında kat'î ve sarîh bir tefrik yapılmış mıdır?

Bu yüksek idare kadrosu ile idarenin «Segbdhivaltali kar» ve «Szâmvevösegi kar» denilen diğer iki kademesi arasında bariz bir tefrik mevcuttur.

İdarî hiyerarşinin bu iki aşağı derecesindeki memurlar, karar vermek salâhiyetini haiz değillerdir. Bu memur-

(1) Bu yazının ilk kısmı mecmuamızın 113 üncü sayısında çıkmıştır.

larm -vazifeleri idare eden sınıf tarafından verilen emir-
leri yapmağa münhasırdır.

(b) TAYİN:

3) Bu yüksek idare kadrosunun personeli nasıl tayin edilir. (İmtihan, müsabaka imtihanı ilâh...)?

4) Bu imtihan veya müsabaka imtihanlarının mevzuları nelerdir?

Yüksek idare kadrosunun personeli ya tayin ve yahut intihap suretile vazifeye alınır. (İntihap şekli bilhassa ademi merkeziyet sisteminde müstameldir) Tayin için namzet, ne imtihan ve ne de müsabaka imtihanı geçirmeğe mecbur değildir.

5) Tayin daima aşağı kademelerdeki memurlar arasından mı yapılır, yoksa yüksek idare kadrosuna hariçten, doğrudan doğruya girmek kabil midir?

Yüksek idare kadrosunun memurları daima daha aşağı derecelerden tayin edilmezler. Yüksek idare kadrosuna doğrudan doğruya giren namzetler mevcuttur.

6) Hariçten gireceklerden bir üniversite diploması aranır mı?

İdarî hiyerarşinin yüksek idare kadrosundaki memurlarının üniversite diplomasına malik olmaları mecburidir. Bir çok vaziyetlerde bu diplomanın hukuk doktorası olması icap etmektedir. Bu da gösteriyor ki - hukukî kültürün hakimiyetini gösteren - kontinantal Avrupası tipi Macaristanda hüküm sürmektedir.

Fakat idarenin muhtelif şubelerine göre, memurlar, tıp, siyasî veya İdarî ilimler, fen doktorası, edebiyat lisansı, mühendislik diplomasını haizdirler.

7) Üniversite mezunları, dliul imtihanından veya bu imtihanın bazı kısımlarından muaf mıdırlar?

Üniversite mezunları dühul imtihanına tâbi değildirler.

(c) MÜLÂZİMET DEVRESİ:

8) Muvaffak olan namzetler doğrudan doğruya ve kat'î olarak tayin edilirler mi. yoksa vazifeye kat'î kabulden evvel muayyen bir mülâzimet devresine tâbi midirler?

Memuriyete kabul edilen namzetler evvelâ üç sene staj iver olarak çalışırlar.

9) İlk hizmet yılı esnasında (ve yahut mülâzimet devresinde) her sınıf iş için teşkilâtlandırılmış ve mecburî bir yetiştirme sistemi mevcut mudur? Eğer varsa bunun mahiyeti nedir?

Stajiyer memurların terfileri üç senelik tatbikat hayatından sonra girecekleri imtihana tâbidir. Memur olarak tayin edilmeleri için - ki bu Macar memur bareminin dokuzuncu derecesine tekabül eder - ancak tatbiki idare hakkında muvaffak bir imtihandan geçmeleri îcap eder.

Yüksek idare kadrosu ajanları için on maaş derecesi kabul edilmiştir: 1) Başvekil, 2) Vekil, 3) Umum müdür, 4 Müdür ilâh..

10) Yoksa memur yetişmesi ve tekâmülü tamamen ferdî mahiyette midir? Eğer böyle ise memur tecrübeli bir âmirin kûntroluna ve yardımına tâbi kılınmış mıdır?

Buna ilâveten memurun yetiştirilmesi teuriibeli bir âmirin yardımı ve kontrolü altında ferdîdir.

11) İdarenin muhtelif işlerine mümkün olduğu kadar çabuk alışmak, için birbirini takiben bir seri hizmetlerden geçiriliyor mu?

d) KAT'Î KABUL:

12) Bu staj devresinin nihayetinde genç memur yüksek idare kadrosuna kat'î surette kabul edilmek için bir imtihana tâbi midir?

..... 990

Üç senelik hizmetten sonra memur idari hiyerarşinin kademeleri geçmek için bir imtihandan geçmek mecburiyetindedir.

13) Bu imtihanın mevzuu nedir?

Bu imtihan iki kısımdan mürekkeptir. Birincisi umumî idarenin zarurî bilgilerini ihtiva eder. Bu, Ceza Hukuku ve Ceza ve Hukuk Muhakeme Usulüne ait bütün meselelerin umumî ve iptidai bir imtihanıdır.

İkinci kısım namzedin çalıştığı idarede zarurî olan muayyen bir mesele üzerinde şümullü ve esaslî bir imtihandır. Dört tane hususî imtihan vardır.

I — Dahiliye imtihanı.

II — Maliye imtihanı.

III— Maarif ve terbiye imtihanı.

Diplomatik hizmet için tamamen hususî bir hazırlanma sistemi mevcuttur.

IV — İktisad imtihanı.

14) Bu imtihanda muvaffak olmakla memur hangi dereceye hak kazanmaktadır?

İmtihan daha yüksek bir dereceye geçmek için hiç bir hak bahşetmez. Namzedin kazandığı sertifika malûmatı hakkında bir fikir verir. Fakat yalnız başına hiç bir zaman bir tayin sebebi olamaz. Esasen memurların dokuzuncu derecenin üstündeki terfileri için ancak zarurî olan evsafın bulunması lâzımdır.

(Devam edecek)